

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Свети Мардариј

Либертийский
и всесемериканский

Број 1208 Цена 90 динара 2,5 KM 15. јул 2017. године

ISSN 0555-0114
9770555 011004

У овом броју:
| Слава Храма Св. Апостола Вартоломеја и Варнаве у Раковици | Украс Неба и земље,
верни слуга Божији | Наши свеци и наши преци | Српске ратне песме | Видовдан у СПЦ |

Реч-две уз назловну страну

*Сијајући првобитном красотом и блистајући као звезде небеске,
прећворисће Цркву Христову на земљи у небо прећуно звезда разноликошћу
ваших светитељских живота.*

Јутрење Недеље свих Светих, канон, трећа песма

Корицу овог броја *Православља* краси икона новопрослављеног светитеља Православне Цркве, Епископа Мардарија Ускоковића. Икона је осликана руком московског иконописца Павела Ахмолина, свештеника Руске Православне Цркве. Његово Преосвештенство, Епископ новограчаничко-средњезападноамерички господин Лонгин, благословио је да се лик Св. Мардарија ослика. Икона се налази у манастиру Св. Саве у Либертивилу, надомак Чикага.

На редовном мајском заседању 2015. Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве унео је у Диптихе Светих имена два америчка мисионара, свештенослужитеља и страдалника за Јеванђељску реч, Епископа Мардарија и Архимандрита Себастијана. Као стални дан годишњег спомена Епископа Мардарија одређен је 12. децембар.

Овај Божији угодник рођен је као Иван Ускоковић у селу Корнет у Црној Гори, 22. децембра 1889. Основну школу завршио је у Ријеци Црнојевића. Гимназију уписује на Цетињу, а наставља у Београду. Замона-

шен је у манастиру Студеници, 19. марта 1906, по благослову Епископа жичког Саве. Због даљег школовања и богословског усавршавања одлази у Москву. У Русији проводи дванаест година. Године 1916. завршио је Духовну академију у Санкт Петербургу. Годину дана касније, Синод Руске Православне Цркве шаље синђела Мардарија у Америку да организује Српску Православну Цркву. Убрзо затим из Америке одлази у Србију. Постављен је за игумана манастира Раковица и ректора монашке школе. За Првог епископа Америчко-Канадског хиротонисан је 25. априла 1926. у Саборној цркви у Београду. Упокојио се девет година касније, у манастиру Св. Саве у Либертивилу, 12. децембра 1935.

Ове године, у манастиру Св. Саве у Либертивилу, а у навечерје празника Св. Великомученика и победоносца Георгија изважене су нетрулежне мошти овог Божијег угодника. Очевидац, свештеник Николај Костур забележио је следеће: *Са великим трулом и тажњом приступљено је изогизању поклопца. Иако, током овој постујка, по-*

клопац се најло померио, пао на сандук и поломио поклопац на истом. Тој трунућка се из троба осетио блатоухани мирис, који је убрзо поштом несташао. Такође, постало је евидентно да је тијело Светца положено у појрешном правцу (према западу уместо истоку), што је само по себи у том трунућку излегало као чудо и промићење Божије, јер да је тијело Светог Мардарија било окренуто правилно (да тада према истоку) поклопац бешонској ковчеји би пао баш на мјесто где је требала да се налази глава. Пошто су одежде уклоњене, постало је видљиво да су мошти у целости сачуване од колена на горе, иако веома крхке. Свечева анатомија тијела је била јасна у целости са видљивом кожом и косом. Кад је скинута мишра са главе, указала се његова дуга црна коса. Коса и брада су биле веома меке и излегале као да се ујраво упокојио. Видљиве су биле очи и трепавице, а и уши су у поштуности сачуване.

Наша Црква подарила је Северној Америци четири светитеља. Св. Варнаву, Хвостанског Исповедника, рођеног у Гери, држава Индијана, 1914. годи-

Манастир Св. Саве у Либертивилу (Фото: Душан Ђорђевић)

не. Св. Николаја Велимировића који је био сахрањен у манастиру Св. Саве у Либертивилу, држава Илиној. Затим, Светог Себастијана Дабовића који је Први Православни свештеник рођен у Сједињеним Америчким Државама, 1863. И, Св. Мардарија Либертивилског и Свеамеричког. Ова четири Божија цвета су преобразила и још увек преображавају Северноамерички континент. И данас молитвено бдију над нашом дијаспором.

Налазимо се у Петровском посту. Ово је период када посебно треба да негујемо љубав према ближњима и скромну умереност кроз духовну предају Творцу. У овом периоду треба наше интересе, наду и смисао ставити у руке Прволика. У Првој посланици Св. апостола Петра налазимо на следеће речи: *Понизиши се, дакле, ћог моћну руку Божију, да вас узвиси када дође вријеме. Све своје брије й положиши на Њега, јер се Он ствара за вас* (1. Пт. 5, 6–7). Свети апостол нам говори да се предамо вољи Божијој и Божијем вођењу. Само тако ћемо повратити смисао животу који нам често недостаје. Раз-

мишљајући о Св. Мардарију и горе наведеном цитату, присећам се реченице једног Светог Оца ране Цркве који је рекао да је смирење *шут до славе. Да је њенос био штап који је променио анђеле у ђаволе, а да смирење преображава нас људе у анђеле.*

Све ово нас доводи до закључка да идентитет нас Хришћана као и Цркве Божије треба тражити само и једино у Светој Литургији. Овде подразумевамо евхаристијску заједницу нас са

Христом, светима и ближњим. Нека подвиг ових Божијих угодника буде пример и нама у овим смутним временима. Временима у којима све друге вредности осим хришћанских имају утицај на нашу децу и на нас саме. Светитељу Оче наш Мардарије, моли Бог за нас!

Искрено,

Григорије Ђ. Ђаковић

Самопроглашене власти из Приштине поново ће истаћи своју кандидатуру за улазак у УНЕСКО и тако покушати да црквено културно наслеђе присвоје и отуђе од Српске Православне Цркве и српског народа.

Тим поводом подсећамо читаче на историју и порекло косовско-метохијских светиња.

„Обична кућа на четири степена“

Професор Алексеј Лидов из Русије, који је уз колеџе из других земаља био члан тима УНЕСКО који је после маршовског појрома 2004. обишао КоМ, штадашње стање је описао као „културни ћеноцид“.

Масовно уништавање српске националне баштине је један од најефикаснијих начина да се не само уклоне материјални докази континуитета постојања српског народа на КоМ, већ је и добро полазиште за остварење права на отцепљење од Србије, уклањајући верско и културно-цивилизацијско право на које би се Срби могли позвати.

Црква Св. Николе у Приштини налазила се у старом делу града, бочно од пута ка Грмији, на узвишеном месту некадашње Варош-махале, у којој су становали само Срби у 19. веку. Изграђена ја је 1830, за време владавине Селима II, на темељима манастира Св. Николе (кога бележе турски пописи из 1544), као мала, укопана и неугледна грађевина. Не као монументални храм, већ као грађевина скромних димензија, без куполе и звоника, како не би парирала високом минарету оближње Царске цамије. Тако да црква ... сијоља изледа као обична кућа, узидана у земљу шако да се у њу силази на чејири стапајена. Године 1840. израђен је величанствен иконостас који је био дело друге генерације дебарских мајстора. Рађен у два слоја са колонадама изрезбареним у пет нивоа у облику најфинијих дуборезних чипки, иконостас је био од ораховог дрвета, на појединим деловима покрiven златним листићима. Рађен је по узору на иконостасе у црквама Св. Спаса у Скопљу и Св. Јована Биогорског. Олтар димензије 10,36 x 5,62 м, је имао царске двери, фриз испод крста и крст на врху иконостаса, 67 икона и 3 крста са подножјем. Године 1906. на цркви је дограђена припрата са западне и јужне стране. Клејештало је 1911. замењено звоником. За овај дојађај шако је везан миш, као сведочанство штадашњих збивања и домишљајости српског живља, а у вези са остваривањем верских права. Звоно је тајно било обешено о дрвене скеле. Срби, међу којим и истакнути Танасије Тача Васић и Јако Јосиф Стјасић, организовали су ову акцију. Звоно је требало да зазвони када ћурски султан Мехмед Решад V дође у Приштину 15. јуна 1911. године. Када се звоно отласило, у цркву је ушло 12 збогија да то српче. Досељиви српски верници су рекли да поздрavljuju долазак султана. Тако је звоно остало (из књиге: Приштина, Приштевци и време, Радмила Тодић-Вулићевић).

Црква Св. Николе је више пута нападана и каменована – 10. маја, 26. јуна и 3. и 4. јула 2003, паро-

Црква Св. Николе у Приштини, фотографија из 2005. године (извор: Инфо-служба СПЦ / спц.срб)

хијски дом крај цркве је такође каменован, а црквена кућа спаљена.

Према извештају КФОР/УНМИК-а од 18. марта 2004. – црква је нападнута од стране албанских екстремиста који су отворили ватру из аутоматског оружја. Пет српских породица и свештеник евакуисани су од стране КФОР-а из подрума старе цркве, а у сукобима је повређен међународни полицијац у покушају да спасе цркву. Албанци су потом, заједно са парохијским домом, цркву спалили. Том приликом у њој је изгорео вредни дуборезни иконостас, десетине икона и целокупна црквена архива.

Снежана Крујниковић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја.

Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерейског Синода Српске Православне Цркве.

Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије

Главни и одговорни уредник
Протођакон др Дамјан С. Божић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Круйниковић

Лектор и коректор
Ана Јокић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Чланови редакције
Презвитељ др Оливер Суботић,
Сава Љубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и август двоброј. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштанском упутницом!
Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:
Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP; авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка

Далматинске 22 Београд

Текући рачун девизни број:

Intermediary Deutsche Bank GmbH,

Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)

Account with inst: 935-9522-10

Marfin bank AD, Beograd (BIC LLIKRSBG)

Beneficiary: RS35145007080000135615

Informativno Izdavacka Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd

Charges: For the account of ordering customer

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 11 30-25-113

Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113

e-mail: pravoslavlje@spc.rs – редакција

претплата@spc.rs – претплата

web: православље.срб ; www.pravoslavlje.rs

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној реченици. Текстови и прилоги објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и представља повреду ауторског права и кривично дело.

Графичка припрема, слог и прелом:

Срећко Петровић

Штампа: „Политика“ А. д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.

Ломина 11/3/9, 32300 Горњи Милановац

тел/факс: 032/717-322, 011/2461-138

СИР – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 = Православље

COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Управе
за сарадњу с Црквама и верским заједницама
Владе Републике Србије

Графичка припрема овог, 1208. броја Православља,
завршена је у понедељак, 10. јула 2017. године у 7.00
часова, када је у штампу предат овај број новина Српске
Патријаршије.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1208

2
Реч-две уз насловну страну
Проћајакон др Дамјан С. Божић

4
„Обична кућа на четири степена“
Снежана Круйниковић

6
У служби Богу и роду

10
Слава Храма
Светих Апостола Вартоломеја
и Варнаве у Раковици
Ђакон Александар Аздејковић

14
Украс Неба и земље, верни слуга
Божији, бисер Цркве

17
75 година
од посете краља Петра II
САД и Канади
М. Симоновић

18
Хришћани
на путу према јединству
Свештеник Никола В. Солдашовић

20
Разговор са Јеленом Милошевић
Јовановић, академским
сликаром и иконописцем

Рукопис моје душе
Славица Лазић

24
Живот и рад Еп. Николаја
Хијерархијска структура света
Радован Битовић

26
Сто година
од Октобарске
бољшевичке револуције
Проф. др Ксенија Кончаревић

29
300 година
од рођења Марије Терезије
Биљана Цинџар Костић

30
Јубилеј Православља
Срећко Петровић

32
У потрази
за својим „ја“
Прођојереј Александар Михаиловић

34
Наши свеци и наши преци
– Албум сећања на наше претке
из Првог светског рата

Дарко Сијесановић

36
Српски народ у ковитлацу
демографске катастрофе:
данас на постјугословенском
простору има око милион Срба
мање него 1991. године
др Александар Раковић

38
„Српске ратне песме“
– концертни албум
посвећен Првом светском рату
Данко Сијрахинић

40
Наука, уметност, култура...
Маријана Петровић

42
Кроз хришћански свет
Маријана Петровић

44
Из живота Цркве:
Видовдан у СПЦ
Снежана Крујниковић

На насловној страни:

Епископ Мардарије
Ускоковић, икона
(рад московског
иконописца
Павела Ахмолина,
свештеника Руске
Православне Цркве)

Званични пријеми Његове Светости

Негова Светост Патријарх српски Иринеј, у сарадњи са Одбором за верску наставу Архиепископије београдско-карловачке, у Патријаршији српској у Београду примио је, 16. јуна 2017, победнике епархијског такмичења из верске наставе. Прва три места међу средњим школама освојиле су Земунска гимназија са вероучитељима Александром Милојковим и Дарком Радовановићем, Војна гимназија са вероучитељем јерејем Славком Папићем и XIV гимназија са вероучитељем Велибором Мартиновићем. Најбоље рангирани били су ученици основних школа „Владислав Петковић Дис“, „Дринка Павловић“ и „Гаврило Принцип“ са катихетама Слободаном Петковићем, Немањом Протићем и Небојшом Булатовићем.

Такође, Патријарх је примио и ученике Математичке гимназије са вероучитељем Предрагом Ђук-

нићем. Ова школа је расадник таланата, а три ученика су освојили стипендије чуvenог Универзитета у Оксфорду. Традиционално од 2004. у београдским основним и средњим школама одржавају се такмичења из различитих области верске наставе. Најбољи ученици су награђени једнодневним излетом у наше манастире.

*Одбор за верску наставу
Архијериског патријаршијског одбора*

YПатријаршији српској 20. јуна 2017. потписан је споразум између Општине Сремски Карловци и Српске Православне Цркве – Патријаршије Српске. Споразум су потписали Патријарх Иринеј и председник Општине Ненад Миленковић.

Предмет Уговора је регулисање свих правних, техничких и других питања од значаја за коришћење кат. парцеле бр. 953 КО Сремски Карловци, која се налази у саставу комплекса арборетум природе Дворска башта у овом граду. Парцела има површину од 1,20 хектара и на њој се налазе изграђени спортски терени за кошарку, фудбал, тенис и друге спортиве, као и објекат који је у функцији спортских терена. Потписаним Споразумом омогућиће се свим грађанима Карловаца, али и његовим поклоницима и посетиоцима, да на сврхисходни начин користе ову имовину коју је Патријаршија повратила у поступку реституције.

Патријарх Иринеј је примио 21. јуна 2017. Милорада Грчића, в. д. директора ЈП Електропривреда Србије. Тема разговора била је наставак дугогодишње успешне сарадње и подршка коју Електропривреда Србије пружа Српској Православној Цркви и верницима.

Негова Светост је примио 23. јуна 2017. заменика градоначелника Београда Андреју Младеновића, градског менаџера Горана Весића, председника општине Врачар проф. др Милана Недељковића и директора Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу града Београда Бранислава Поповића.

Инаугурација председника Србије Александра Вучића

Поводом ступања на дужност председника Републике Србије Александра Вучића, Патријарх Иринеј присуствовао је 23. јуна 2017. Свечаном пријему у Палати Србија у Београду.

Свечаности су присуствовали и Митрополит загребачко-љубљански Порфирије и П. Г. епископи: бачки Иринеј, изабрани зворничко-тузлански Фотије, ваљевски Милутин, рашко-призренски Теодосије и изабрани нишки Арсеније.

Извор: [сци.срб](#)

фото: Кабинет Председника Републике Србије

Дана 26. јуна 2017, Свјатејши је примио Његову Екселенцију Уле Кристијана Квармеа, бискупа Осла Норвешке протестантске Цркве. Током пријема се разговарало о историји, сарадњи и дијалогу представника хришћанства и ислама на Балкану. Пријему су присуствовали сарадници бискупа и представници амбасаде Краљевине Норвешке у Србији.

На Новом Београду

Патријарх Српски је служио 18. јуна 2017. Св. Арх. Литургију у Цркви Св. Симеона Мироточивог на Новом Београду.

У Рипњу

Негова Светост је служио 25. јуна 2017. Св. Арх. Литургију у Храму Силаска Духа Светог на Апостоле у београдском приградском насељу Рипњу.

У Дробњацима

Патријарх Иринеј је посетио 25. јуна, после богослужења у Рипњу, манастир посвећен икони Мајке Божије Тројеручице у засеоку Дробњаци под Авalom.

Видовдан у Грачаници

Негова Светост Патријарх српски Иринеј служио је 28. јуна 2017, на Видовдан, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Грачаница. Саслуживали су П. Г. епископи: рашко-призренски Теодосије и умировљени захумско-херцеговачки Атанасије са свештенством и монаштвом Епархије рашко-призренске. Поред великог броја верника пристиглих из свих крајева Србије, РС и Црне Горе, Светој Литургији су присуствовали престолонаследник Александар Карађорђевић и принцеза Катарина, директор Канцеларије за Ким Марко Ђурић, представници Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама и бројни представници Срба са Ким.

Патријарх Иринеј је позвао Србе који живе на Косову и Метохији да не напуштају огњишта и не продају земљу која је, како је рекао, натопљена крвљу њихових предака. Патријарх је, након Видовданске Литургије у порти манастира Грачанице, рекао да сваки грумен косовске земље говори о страдању, додајући да где је страдање ту је и васкрсење. „Данас смо се сабрали на овом светом месту, нема нас

много, слични смо оној птици којој разоре гнездо. Мало нас је остало на овој светој српској земљи. Ми се дивимо онима који су овде остали. Дивимо се њиховој храбrosti. Дошли смо да охрабримо вас који живите на овим просторима да ту и останете. Немојте продавати земљу, јер је то земља натопљена крвљу предака“, рекао је Патријарх Иринеј.

„Видовдан говори да су Срби народ Божији, народ призван, који Бога носи у себи. Ако има дана када сви заједнички мислимо и нешто што нас испуњава то је дан – Видовдан. Велики дан када је српски народ доживео свој Велики петак, своје распеће. То распеће траје и дан данас. Као народ морамо носити крст који је и наш Господ носио. Оно што нам даје вредност то је душа у нама, бесмртна душа. Али након Великог петка долази Васкрење. Ми смо народ који живи на земљи или гледа на небо“, казао је Патријарх Иринеј.

Након Литургије додељено је високо одликовање Српске Православне Цркве – Орден Светог краља Милутина директору Површинских копова Обилић Срђи Ковачевићу за хуманитарни рад и помагање фрескописа у храмовима на Косову и Метохији. Мајкама са четворо или више деце Епархија рашко-призренска уручила је Орден Мајке девет Југовића, а Канцеларија за КоМ за њих је обезбедила новчану помоћ. Престолонаследник Александар и принцеза Катарина поделили су хуманитарну помоћ у виду хране и играчака деци и корисницима народне кухиње „Мајка девет Југовића“ окупљенима у порти манастира Грачанице.

Уследио је традиционални молитвени скуп код Спомен-обележја на Газиместану, где је Патријарх, уз саслужење архијереја Теодосија и Атанасија, свештенства и монаштва Епархије рашко-призренске, служио паастос страдалим српским јунацима у Косовском боју 1389 године.

Приредио: Никола Станковић, фото: Жика Слика

Извор: ТВ Храм / сиц.срб

Видовданске свечаности

У предвечеरје празника, у порти манастира Грачаница, одржане су традиционалне „Видовданске свечаности“ – културно-уметничка манифестацији која је завршена концертом Хора и Симфонијског оркестра РТС-а и Песничким бдњем. Престижну књижевну награду Видовданских свечаности у Грачаници добила је Злата Коцић, песникиња, есејиста и преводилац из Београда, награда „Кондир Косовске девојке“ уручена је песнику Селимиру Радуловићу из Новог Сада, а „Грачаничка повеља“ Ранку Рисојевићу, песнику из Бањалуке. На књижевној манифестацији своје стихове казивало је двадесетак песника и књижевника са КоМ, из централне Србије и из Црне Горе.

Затварању свечаности присуствовали су Патријарх Иринеј и директор Канцеларије за Косово и Метохију Марко Ђурић.

У Врчину

Негова Светост Патријарх српски Иринеј служио је 2. јула 2017. Свету Архијерејску Литургију у Храму Светих апостола Петра и Павла у београдском приградском насељу Врчин. ■

Слава Храма Светих Апостола Вартоломеја и Варнаве у Раковици

Свещенство и парохијани Храма Светих Апостола Вартоломеја и Варнаве у Раковици, прославили су 78. храмовну славу. Свету Архијерејску Литургију служио је Његова Светост Патријарх српски Г. Г. Иринеј. Са служивали су архијерејски намесник београдско-посавски,protoјеј-ставрофор Бранко Митровић, protoјеј Горан Годић и јереј Александар Милутиновић, protoјакон Стеван Рапајић, јакон Бранко Караклајић и јакон Александар Аздејковић. У току Свете Литургије, Његова Светост је рукоположио дипл. теолога Горана Нухановића у чин јакона. Храмовој прослави је присуствовао велики број свештеника из намесништва и верног народа из околних насеља. Домаћин овогодишње славе је био господин Александар Луковић из Раковице са породицом.

Ове 2017. године навршава се 110 година од рођења првог Раковичког свештеника Недељка Стреличића мученички пострадалог 1945. године од комунистичке репресије.

Историјат храма у Раковици

Раковица се први пут помиње у турском попису становништва из 1560. године. По предању место је

ђана који су долазили преко лета, будући да је крај био изванредно леп и пријатан. У непосредној близини налази се село Кнежевац које датира с почетка XVI века. У долини су биле ливаде, а брда под шумом. Долином тече Топчидерска речица, лети веома мала, али услед падавина може бити доста велика и плаховита. Током летњих месеци шетни воз викендом је шест пута дневно у ове крајеве превозио Београђане који би долазили на одмор и рекреацију. Прилике у Раковици и околини мењају се из темеља после Првог светског рата. Насеље се од 1927. године изградњом фабрике авио-мотора (ИМР), а потом и других фабрика, развија у индустријску зону са знатним увећањем броја становника. За све верске потребе народ је одлазио у раковички манастир посвећен Светом Архангелу Михаилу, саграђен 1380. године. Од стране грађана 1935. године потекла је идеја да се за потребе верних у Раковици и насељима Кнежевац, Кошутњак и Мильаковац подигне црква.

Освећење темеља Храма Св. Апостола Вартоломеја и Варнаве у Раковици (1937. године)

добило име по раковима, становницима потока који је протицао кроз насеље. Међутим, овај податак ипак се везује за село Раковицу које је смештено у непосредној близини истоименог насеља и потока који се спушта према раковичком манастиру и улива се у Топчидерску реку. Како на води летописац, терен где се простире данашња Раковица до 1912. године имао је само десетак вила и летњиковаца поједињих Београ-

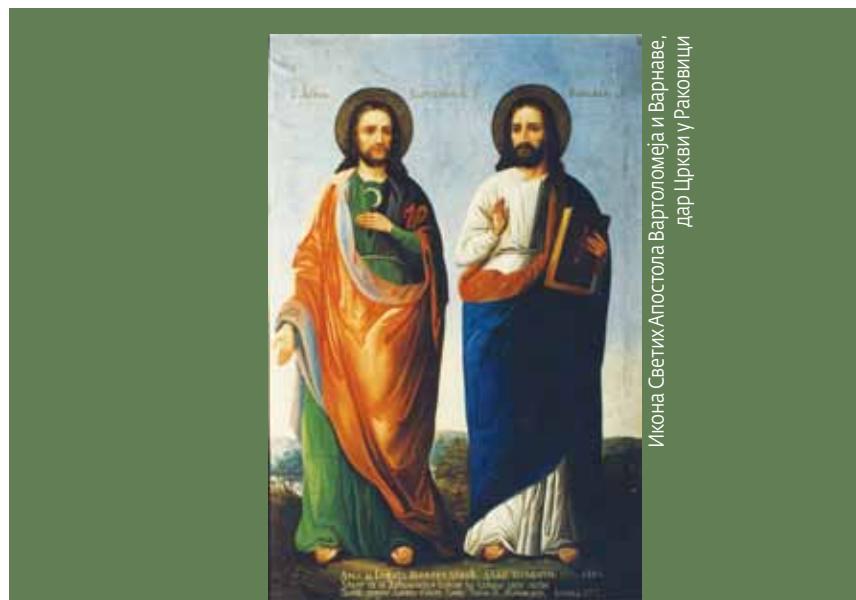

Јелена Радојкић, ктитор Храма Св.Ап.
Вартоломеја и Варнаве
у Раковици

Летописац даље наводи да је у исто време Његову Светост Патријарха Варнаву посетила и гостио јела Радојкић из Београда, удовица, молећи за савет шта да учини како би овековечила успомену на себе, преминулог супруга Николу, бившег благајника Министарства просвете, као и умрлу јединицу Бисенију. Господ јела Радојкић са задовољством прими благослов Патријарха Варнаве да подигне задужбину у Раковици и изјави да ће поступати по жељи Његове Светости.

Са радовима се није чекало, вредни кнежевачки парох Недељко Стреличић кренуо је са парохијанима у озбиљан посао. Од манастира Раковица је добијен плац који је нивелисан, те је маја месеца 1937. године почела изградња храма. Темељ је освештао Високопреосвећени Митрополит скопски Јосиф 15. августа исте године. Како би храм био већи, Његова Светост Патријарх Варнава донирао је извесну суму новца и тиме себе уврстио у ред ктитора. Пројекат раковичке цркве дело је инжењера Михаила Радовановића и професора Војислава Зађиће. Било је такође много парохијана и предузета који су даривали новосаграђени храм не би ли га опремили иконама и сасудима.

На седници Управе црквене општине од 10. јуна 1939. године од-

Икона Светих Апостола Вартоломеја и Варнаве,
дар Цркви у Раковици

Житија Светих Апостола Вартоломеја и Варнаве

(11/24. јун)

Свети Апостол Вартоломеј

Један од дванаест великих апостола. По свему изгледа да је Вартоломеј и Натанаил једно исто лице. Удружен са Апостолом Филипом и сестром Филиповом, девицом Маријамом, а за неко време и са Светим Јованом Богословом, проповедао је Јеванђеље најпре по Азији, потом у Индији и најзад у Јерменији, где је и скончао мученички. У Јерапољу ови Свети апостоли молитвом умртили су велику змију, коју су неизнабоши у храму држали и обожавали. У истом том граду молитвом су дали вид Стахију, који је четрдесет година био слеп. Ту се дигне на њих светина, те и Филипа и Вартоломеја распну на Крст (Вартоломеја наопако). У том се догоди земљотрес, од кога погину зле судије и многи народ. Осетивши то као казну Божију, многи притрче да скину апостоле с крстова, но Филип беше већ издахнуо, док Вартоломеј беше још у животу. После тога Вартоломеј оде у Индију, где је проповедао и на индијски језик Јеванђеље Матејево превео. Затим пређе у Јерменију, где исцели кћер цареву од лудила. Но завидљиви брат царев Астијаг ухвати Божијег апостола и распне на Крст, па му онда кожу одра и најзад главу посече у Албанопољу Јерменском. Тело његово хришћани чесно сахранише у оловни сандук. Како се над моштима његовим дешавају многа чудеса, неизнабоши узму сандук и баце у море. Но вода донесе сандук до острва Липарских, где га епископ Агатон, по откровењу у сну, дочека и сахрани у храму. Свети Вартоломеј јавио се у цркви преподобном Јосифу Песмописцу, одевен у беле ризе, и

ређен је датум за освећење храма. У питању је 24. јун исте године. Хроничар подвлачи: „Ради заслуга блаженопочившег Патријарха Варнаве на раду у Светој Цркви и око подизања овог Храма, а да би му се име овековечило, то је решено да се новоподигнута Црква у Раковици посвети Светим Апостолима Вартоломеју и Варнави, 11. јуна (по новом календару 24. ју-

на).“ Освећење храма извршио је Преосвећени Епископ Дионисије, викар Његове Светости Патријарха Гаврила. Отац Недељко је одликован правом ношења црвеног појаса, а Орденом Светог Саве ктиторка, председник и остали чланови Поверенства за градњу.

Дана 18. марта 1941. године у 89. години упокојила се ктиторка Јелена Радојкић која је сахрање-

на у својој задужбини, у крипти Храма Светих Апостола Вартоломеја и Варнаве у Раковици, у којој почива до данас.

Црквени мобилијар и звона да-

Храм Св.Апостола Вартоломеја и Варнаве у Раковици (1970. године)

ривала је ктиторка Јелена. Иконостас и фреске у олтару и куполи осликао је јеромонах Наум (Андрејић). Иконостас је тешко оштећен услед пожара 1999. године, а фреске потпуно уништене. Нови иконостас од храстовине у дуборезу, поклон манастира Раковице, постављен је 2005. године. Током 2004. године на храму је урађена нова фасада и кровна конструкција.

Парохијски дом је саграђен 1939. године. У њему се налази канцеларија и стан за свештеника. За потребе парохије од 1989. до 1991. године изведени су грађевински радови на проширењу, а 2006. године зграда је потпуно реновирана.

Са западне стране наспрам улаза у храм 1995. године изграђен је параклис за паљење свећа. Исте године на дан храмовне славе, када се прослављају Свети Апостоли Вартоломеј и Варнава, Његова Светост Патријарх српски Господин Павле освештао је новосаграђени параклис (палионицу свећа) и мозаик Светог Саве.

Током 2000. године благословом Патријарха Павла у храму

Савремени изглед Храма Св. Апостола Вартоломеја и Варнаве у Раковици

су у фреско-техници живописани олтар и солеја. Велики део је преостао да се живопише, што је планирано за 2017. годину.

Свештенство и верни народ током протеклих деценија трудили су се да поред храма и парохијског дома, и порта буде преуређена и ограђена. Тако је 2002. године подигнута капија од камена и кованог гвожђа. Она са улице јасно указује на Раковички храм кога је прелепо зеленило заштитило, иако се налази на узвишици. Целокупан простор који се простира на нешто више од 1 хектара, одаје пријатан осећај тишине.

Хвала Господу што нам је својевремено подарио ктиторе господију Јелену Радојићи, Његову Светост Патријарха српског Господина Варнаву, оновремено братство манастира Раковице и мноштво приложника, као и многих организација дародаваца који са радиошћу и вером у Бога помогоше да ми, будући нараштаји, добијемо дом молитве за Раковицу и њену околину.

Житије Свештеномученика Недељка раковичког

Свештеник Недељко Стреличић, рођен је у селу Пусто Шилово, срез Лесковачки, 26. 2. 1907. године у сеоској породици од оца Милоша и мајке Загорке. Школовао се у Косовској Митровици, а Богословију Светих Кирила и Методија у Призрену завршио је 1929. године са одличним успехом. Исте године оженио се Браниславом (рођеном Гвоздић), ћерком свештеника Стојана Гвоздића из Призрена. Рукопложен је у чин ђакона и презви-

тера 1930. године и постављен за пароха у Приштини.

Свештеник Недељко Стреличић

Икона Свештеномученика Недељка

Спомен-обележје страдалома. Недељку и парохијанима

дечијем избегличком дому у манастиру Раковица, а једном броју парохијана подели одређени новчани износ. Овог милосрдног дела још увек се сећају староседеоци Раковице који су тада били деца. Одмах после ослобођења Београда од немачке окупације, уласком партизанских јединица средином октобра 1944. године, нове власти започеле су обрачун са носиоцима културног, духовног, политичког и јавног живота окупирани Србије. У периоду од 17. октобра до 5. новембра 1944. ухапшено је, стрељано и покопано у Лисичјем потоку 19 парохијана Раковичке цркве. Хапшења су настављена и даље. У марта 1945. године у вечерњим сатима припадници Озне одвели су оца Недељка из свога стана, који се налазио у парохијској кући поред храма, на информативни разговор. Након тога више се није вратио. Супруга оца Недељка оба-

благословио га Јеванђељем, да би могао певати песме духовне: „Нека с језика твога потеку воде небесне мудрости!“ Још се јавио и цару Анастасију (491–518) и рекао му да ће му чувати новосазидани град Дари. Доцније су мошти овога великог апостола преношене у Беневент па у Рим. Над њима су се дешавала велика и страшна чудеса.

Свети Апостол Варнава

Један од Седамдесеторице. Рођен на Кипру од богатих родитеља из племена Левијева и учио се заједно са Савлом код Гамалила. Звао се најпре Јосиф, но апостоли су га прозвали Варнавом, Сином Утехе, пошто је умео ванредно да теши људске душе. По обраћању Савловом он је овога први увео међу апостоле; а потом с Павлом и Марком проповедао Јеванђеље у Антиохији и по другим местима. На сву прилику он је први проповедао и у Риму и Милану. Пострадао на острву Кипру од Јевреја, и био сахрањен са Марком за западним вратима града Саламине са Јеванђељем Матејевим на прсима, које је он својом руком био преписао. Његов гроб је остао непознат неколико столећа, но како су многи добијали исцељење од болести на том месту, то се оно прозвало „место здравља“. У време цара Зина и Халкидонског Сабора апостол се јави Архиепископу кипарском Антиму, и то три пута у три ноћи, и објави му свој гроб. То јављање апостола додогоило се баш у оно време када је властољубиви Патријарх антиохијски Петар тражио да Кипарска Црква буде под влашћу Антиохијског престола. Но, после јављања и откривања чудесних моштију Светог Апостола Варнаве, би установљено да Кипарска Црква као апостолска буде занавек самостална. Тако је постала аутокефалија Кипарске Цркве. +

вестила је Црквену Управу да је сазнала да отац Недељко више није жив. Досадашњим истраживањима о свештеномученику Недељку дошло се до докумената Војног архива где се налази пресуда Вишег војног суда Југословенске армије, као и Списак окривљеника осуђених на смрт стрељањем. У списима се налазе сведочења деветоро грађана Раковице који су током рата мотрили на његово расположење према Народноослободилачкој борби и партизанским јединицама. Отац Недељко је био прави српски свештеник, велики борац за Православље, противник конкордата и комунизма. Познат као добар проповедник, током рата увек је користио ситуацију да у проповедима храбри народ да буде на страни Српства и Православља и да се клони безбожничке идеологије, комунизма. Михаило Ивановић, секретар Народноослободилачког одбора, наводи: „Био сам у Цркви први дан Божића 1945. године одржао је поп проповед у којој је између осталог рекао: Бацили су нам рукавици

укинувши предавање веронауке у школама, али Српска Православна Црква прихвата борбу и водиће је као што је водила кроз петсто годишњу борбу против Турака и за време конкордата и верујем да ће успети у томе.“ Једноставно, он је представљао сметњу новој власти и морао је бити склоњен. За Војни суд Југословенске армије дате изјаве су биле довољне да се прогласи кривим. Тако је I Суд бр. 16/45 од 21. маја 1945. године прогласио Недељка Стреличића, свештеника из Раковице, кривим за ратни злочин – чл. 14 УВС и казном, смрт стрељањем, трајан губитак грађанске части и конфискација имовине. Из убијеног раковичког свештеника Недељка остала је удовица, попадија Бранислава са малолетним кћерима Надеждом и Загорком. Његово тело, као и других грађана Раковице, покопано је у једној од многобројних тајних гробница које су расуте по Београду.

Радуј се, Свештеномучениче Недељко раковички!

Ђакон Александар Аздејковић

У манастиру Светог Саве у Либертивилу
14. јула прослављамо Светог Мардарија

Свети Мардарије Либертивилски (1889–1935) (извор: Википедија)

Украс Неба и земље, верни слуга Божији, бисер Цркве

Живот и дело Владике Мардарија (Ускоковића)

Први епископ Православне српске епархије у Америци, Мардарије (Ускоковић) Либертивилски, будући светитељ Мардарије родио се 2. новембра 1889. године у селу Корнет у Љешанској нахији тадашње Кнежевине Црне Горе

Y присуству Његове Светости Патријарха српског Господина Иринеја, највиших представника Руске Православне Цркве и других бројних угледних представника наше Цркве и Епархије новограчаничко-средњезападноамеричке, у Либертивилу у предграђу Чикага (држава Илиноис, САД), од 14. јула у манастиру Светог Саве одржаће се тродневна свеправославна про-

слава Светог Мардарија Либертивилског и Свеамеричког.

Пре непуних три месеца, у мају, први пут од када су похрањене у Цркви Светог Саве у Либертивилу децембра 1935. године откривене су мошти Светог Мардарија, а отварањем гроба потврђено је да су мошти нетрулежне.

После прања и помазивања, Светитељеве мошти су привремено обучене у стихар до пуног

одевања за прославу у јулу 2017. године. Његово лице је прекривено ланом, а тело је положено у привремени метални ковчег.

Српска православна заједница Светог Мардарија прославља већ неколико година, а верници деценијама уназад са дубоким поштовањем и вером у његову светост, моле му се и призывају његове име. Прво литургијско појање Светог Мардарија одржа-

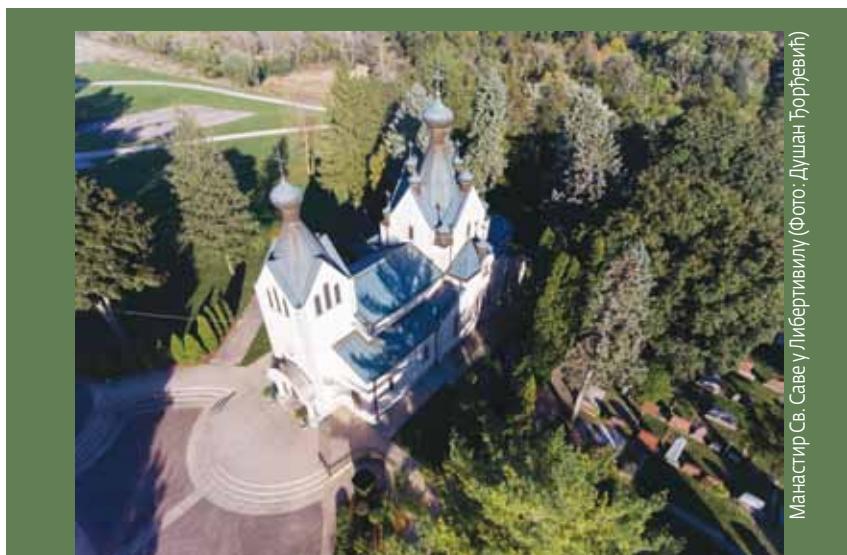
ло се 15. новембра 2015. у његовом родном селу Корнет.

У својој беседи у либертивилској светињи крајем прошле године, Митрополит Амфилохије је, између осталог, рекао и да је Владика Мардарије „као неки метеор заблистао на небу Цркве у првој половини 20. века“. Заиста, његове надахнуте проповеди, дела за живота, неисцрпна љубав и снага умногоме су допринели јачању снаге вере и наде православних од Црне Горе, Србије, Русије, Украјине и Молдавије, све до Америке. На земљи је провео само 49 година и заслужио живот у бесконачности.

Житије Светог Мардарија

Први епископ Православне српске епархије у Америци, Мардарије (Ускоковић) Либертивилски, будући светитељ Мардарије родио се 2. новембра 1889. године у селу Корнет у Јешианској нахији тадашње Кнежевине Црне Горе. Отац Петар је био угледни племенски капетан, а мајка Јела, из познате куће Божковића. На крштењу, у сеоској цркви посвећеној Светом Ђорђу добио је име Иван.

Основну школу је похађао у Ријеци Црнојевића, а средњу (гимназију) на Цетињу. Са једанаест година одлази у Београд на даље школовање. Митрополит Србије Димитрије услишио му је молбу да се замонаши после жеље да обуче монашку ризу коју је исказао још у 11-тој години. Пошто је из Београда пешице отишао у Студеницу 1905, замонашио се 19. марта 1906. године. У Студеници је боравио годину и по дана да би се због даљег школовања упутио у Москву. Пуних дванаест година провео је у Русији. Са 17 година школовање је наставио у Богословској школи у Житомиру у западној Украјини, а после две године одлази у

Манастир Св. Саве у Либертивилу (Фото: Душан Ђорђевић)

Легат Светог Мардарија хришћанском свету

Архимандрит Мардарије 1923. године почиње изградњу православног духовног центра у предграђу Чикага, Либертивилу. Земљиште за манастир, сиротиште и дом старих, као и део одређен за гробље освећено је 6. септембра исте 1923. Одмах после манастира Св. Саве у Либертивилу, отворено је и манастирско гробље које је Епископ Николај у једном свом тексту називао и Мала Србија.

Владика Мардарије је овај свети манастир градио уз бројне недаће, али, како је и сам у тестаменту нагласио, манастир је оставио као „зборно место Срба у Америци и општи дом молитве као вечну кућу Божију, у аманет своме драгом српском народу да га после моје смрти чува и унапређује, да га као дивни споменик националне и верске свести остави у наслеђе нараштајима у овоме Новом свету, да се за вечна времена зна и проповеда да је преко океана, далеко од своје старе Домовине, било у овој земљи Срба“.

О манастиру Светог Саве у Либертивилу прочитајте више у наредном броју *Православља*.

Кишињевску духовну семинарију у главном граду Молдавије, коју 1912. завршава са најбољим оценама. Године 1908. постаје јеромонах, чин синђела добио је 1912. године.

Јеромонах Мардарије провеће следећих пет година у једној од највећих руских светиња, Александроневском манастиру, где се налази и Санкт Петербуршка академија. Већ тада постаје познат по својим проповедима, разумљивим верницима различитог образовања. Остало су бројна сведочанства о беседничком дару и лицу Архи-мандрита

Мардарија, а међу слушаоцима су се још тада могле често чути речи: „Ово је будући српски Златоуст!“

Када је избио Први светски рат, желео је да буде са својим народом, па је кренуо пут Ниша у коме се, с обзиром на то да је Београд био под опсадом, налазило седиште српске владе. Стигао је прве недеље августа 1914. године, али му је врло брзо речено да би у Санкт Петербургу много значило његово присуство и наставак проповедничког рада о ослобођењу Словена. Послушно се вратио назад у Русију. На Пе-

тргодској духовној академији свештеносинђел Црногорске митрополије дипломирао је 1916, а осим богословских наука, изучавао је и црквено право на Правном факултету у Петрограду.

Мукотрпан мисионарски рад који је започео још у православној Русији, Архимандрит Мардарије наставио је у још удаљенијој Америци. Наиме, Свети Синод Руске Православне Цркве 3. јула 1917. одлучио је да га пошаље у Америку да руководи српском мисијом, и свој живот у Христу настави на другом континенту. Преко Сибира и Владивостока, крајем 1917. стиже у Северну Америку, у којој ће провести најважнији период свог апостолско-пастирског живота и рада. Као мученик савести до последњег дана свог кратког земног живота, читавог себе је уградио у чврсте темеље здања који ће православним Србима у Америци и Канади – тачније, свим православним у Америци и Канади – бити стални извор молитве, врата вечности и вечног знања и живота – Храма Светог Саве у Либертивилу у Чикагу.

У Филаделфији 1917. произведен је у чин архимандрита, највише монашко-свештено звање. Период од 1920. до 1923. проводи у отаџбини. Патријарх Димитрије га је поставио за настојатеља манастира Раковице и на место управника прве Монашке школе у Србији која је деловала при истом манастиру. Током трогодишњег боравка и рада у манастиру Раковици, Архимандрит Мардарије је био делатан на многим пољима црквено-друштвеног рада. Био је позиван да држи предавања у дворани Академије наука, на Универзитету, у гимназијама, у Хришћанској заједници, на Богословском факултету итд.

Неколико пута Свети Мардарије је молио Свети Архијерејски Синод у Београду да одреди

„Светитељу Мардарије, богоносни наш учитељу, Цркве свете градитељу, као јасно сунце речју и делима Цркви си засијао, верни слуга Божји целог живота си био, сироте помагао, страдалнике тешио, Христа Спаситеља љубављу сведочио, Духом Светим осијан, Небо и земљу си украсио, зато те, свети оче, МОЛИМО: МОЛИ Бога за све који поштују свети спомен твој.“

владику за Америчко-канадску епархију и 18. октобра 1923. за администратора је одређен Владика др Николај (Велимировић). Већ 9. децембра 1923, на функцији је, одлуком Синода, јеромонах Мардарије. Дубоко свестан неопходности постојања једног духовног центра, исте године Архимандрит Мардарије је одредио да привремено седиште новоосноване Српске православне америчко-канадске епархије буде у Чикагу.

Свети Архијерејски Сабор је Архимандрита Мардарија изабрао за владику 7. децембра 1925, а хиротонисан је на празник Цвети, 25. априла 1926. године, у Саборној цркви у Београду. Православна српска епархија у Америци и Канади добила је свог првог епископа. Следећег дана је декретом Патријарха Димитрија и указом краља постављен за епископа новоосноване Православне српске епархије у Америци и Канади, у својој 36. години.

Први Црквено-народни сабор, историјски догађај за целу српску дијаспору, одржан је од 1. до 5. септембра 1927. године у манастиру Светога Саве у Либертивилу. На овом Црквено-народном сабору усвојен је и први Устав Епархије америчко-канадске. Најпрт за овај Устав је припремљен захваљујући старању Владику Мардарија.

За Владичину болест, сушицу, тада није било лека. Упркос то-

ме, њега ништа није могло спречити да обилази, храбри и утврђује, у првом реду својим личним примером и животом, свој љубљени народ. Како је градња манастира напредовала, његово здравље је слабило. Служио је и радио све док га болест није савладала. Његова духовна и интелектуална снага нису га никада издавали. Савременици га памте као „човека који се одрицао свега па и самог себе“. Калуђер без лицемерја, зависти, мржње и сујете. Разумевање и праштање били су део његове свакодневице. Физички веома леп, жив у покрету, благог меког и пријатног гласа, а речника лепог, богатог и богоугодног.

Плодове свога рада Владика Мардарије међутим није дugo уживао. Господу се представио 12. децембра 1935. године, у 46. години живота. Умро је у болници Ан Арбору, у Мичигену. Владика Мардарије је прибројан лику Светих на редовном заседању Св. Архијерејског Сабора СПЦ у мају 2015, којом приликом му је и одређен датум прослављања, 12. децембар – дан на који се упокојио у Господу. Први празник Св. Мардарија у његовој задужбини и месту његовог подвига, манастиру Св. Саве у Либертивилу, свечано је прослављен Св. Архијерејском Литургијом и уношењем Светитељеве иконе у цркву 12. децембра 2015. године.

Изложба „75 година од посете краља Петра II Сједињеним Америчким Државама и Канади“ отворена на Белом двору

75 ГОДИНА ОД ПОСЕТЕ КРАЉА ПЕТРА II САД И КАНАДИ

Историјска посета краља Петра II Сједињеним Америчким Државама и Канади 1942. године дуго је била препуштена забораву

Изложбу „75 година од посете краља Петра II Сједињеним Америчким Државама и Канади“ на Белом двору на Дедињу заинтересовани посетиоци могу погледати до 7. јула, радним данима, уз претходну најаву канцеларији Њ. К. В. Престолонаследника Александра.

Занимљива поставка представља историјску „шетњу“ кроз градове које је краљ Петар II обишао током посете Сједињеним Америчким Државама и Канади, затим размењене поруке са тадашњим председником САД Френклном Рузвелтом, потписане акте, фотографије и бројне друге важне догађаје.

„Историјска посета краља Петра II Сједињеним Америчким Државама и Канади 1942. године дуго је била препуштена забораву. Зато је њена 75. годишњица одлична прилика да се јавност подсети о њеном значају у историјском контексту, као важној прекретници у историјским односима између наше две земље. За Сједињене Америчке Државе и Канаду посета краља Петра II била је веома значајна, а краљ Петар II био је најмлађи шеф државе који је говорио у америчком конгресу, први страни шеф државе који је био у канадском парламенту, а приликом посете сусрео се и са многим значајним личностима политичког и јавног живота САД и Канаде“, рекао је Душан Бабац, аутор изложбе.

Изложбу је отворио Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар, а свечаности су присуствовали и Њ. К. В. Принцеза Катарина,

Душан Бабац, аутор изложбе, чланови саветодавних тела Круне, амбасадори Сједињених Америчких Држава, Аустралије, Чилеа, Бугарске, Мексика, Хрватске, други представници дипломатског кора и бројне друге угледне личности из света културе и уметности.

„Када је 1942. године мој отац, краљ Петар II, на позив председника Рузвелта посетио Сједињене Америчке Државе и Канаду, свет је био на врхунцу Другог светског рата. Окупација Краљевине Југославије трајала је више од једне године. Терор, масовни злочини, прогони и страдања захватили су већи део планете, а Сједињене Америчке Државе биле су у почетној фази ратних операција против Јапана. Све савезничке земље – Велика Британија, Сједињене Америчке Државе и Совјетски Савез, у потпуности су подржавале краљевску југословенску владу у избеглиштву. Мој отац је говорио пред америчким конгресом као најмлађи шеф државе у историји. Покушао је да добије подршку и помоћ за југословенску војску у отаџбини под командом генерала Михаиловића. Амерички медији писали су опширо и повољно о овој посети. Краљ Петар био је представљен као савезник, представник једне од земаља које су се бориле против сила осовине“, рекао је поред осталог Престолонаследник Александар у свом обраћању.

М. Симоновић

Представници СПЦ на међународном сусрету у Италији

Хришћани на путу према јединству

Велики Конгрес Покрета фоколара од 9. до 13. маја 2017. године

Велики Конгрес Покрета фоколара, који је одржан у периоду од 9. до 13. маја, окупио је преко 700 учесника у Центру Мариаполија, Кастел Гандолфу, надомак Рима. Група од тридесетак људи из Србије предвођена фоколарима из Београда, придружила се овом ходочашћу у потрази за дијалогом међу свим хришћанима на великом екуменском сусрету. Тако су са благословом својих надлежних архијереја, на пут пошли свештеници, монаси и млади из Архиепископије београдско-карловачке и епархија: браничевске, сремске и осјечко-польске и барањске, те представници Канцеларије за сарадњу с црквама и верским заједницама и новинари РТС-а.

На том путу је посећен центар фоколара „Планина“, угнежђен у брдима истоименог словеначког места покрај Постојне, али и Мариаполи Лопијано у Тоскани, Италија. На Универзитету „София“ у Лопијану присутне је поздравио проф. Калебот са сарадницима, који је приближио живот младих који овде бораве и студирају, али испричао и читаву повест ове духовне оазе мира. Изузетно садржајан и одлично организован програм домаћина у Центру „Уно“ имао је за циљ продубљивање теме хришћанског јединства, сведочанства из различитих светских регија и Цркава, те многобројне форме

повезивања и размене искустава међу учесницима Сабора. Повод за овај сусрет је обележавање пола века од првог сусрета Кјаре Лубик, оснивача и првог председника Покрета, са Патријархом цариградским Атинагором и пет векова од лутеранске реформе.

„Исус напуштени је Бог данашњици, између осталог и због слике поделе која постоји међу Црквама. Поделе које смо ми, више него икада, свесни. Али управо откривајући Његово лице у овим поделама, рађа се нада да можемо значајно да допринесемо путу јединства“, истакнуто је на Конгресу. У том духу, дани су се завршавали богослужјем сваке конфесије посебно. Тако су вечерње богослужење, са благословом Епископа Андреја (Ћилерцића), служили свештеници СПЦ уз молитвено заједништво осталих Цркава.

Патња и жртва Пресвете Богородице Марије била је у центру обраћања Папе Фрање на општој аудијенцији на Тргу Светог Петра у Ватикану. Папа је подсетио на скромно, тихо, једва приметно и скрушену појављивање Пресвете Мајке у записима Јеванђелиста у моменту Христовог страдања. На крају проповеди, папа је благословио све присутне вернике и посебно поздравио учеснике екуменског сабора „Заједно на путу“ Покрета фоколара „Маријино дело“. Наша група је потом имала велики bla-

гослов да обиђе и Базилику Светог Петра у Ватикану, а затим и Светог Павла „изван зидина“. На тим светим местима смо се поклонили и помолили на гробовима Светих ап. Петра и Павла молећи за јединство у љубави и истини. Вечерњу молитву су служили свештеници и студенти теологије Румунске Православне Цркве у Базилици Св. Павла, којој су присуствовали готово сви учесници Сабора.

Свих дана одржавања Конгреса пратила су се искустава учесника из свих крајева света. Говорници из Велике Британије, Египта, Сибира, Венецуеле, Конга, Мађарске, Сирије, Румуније... су кроз богате примере сопствене културе, сведочили о активностима и конкретној, делатној љубави коју фоколари шире међу различitim конфесијама у њиховим земљама. „Исус напуштени“ – главна тема Сабора „Заједно на путу“ добио је тумачење Хесуса Морана, копредседника Покрета, кроз појам истине као припадности Христу и вере у Његову смрт и васкрсење. Дијалог је био посебно интересантан, а једно од питања које се истакло међу најважнијима било је то шта свако од нас може свакодневно да чини не би ли допринео јединству хришћана и живео исто то јединство. Копредседник Покрета фоколара је дао одговоре на нека важна философска питања, а највећу пажњу привукло је његово

тумачење појма истине кроз призму односа са Христом. Чуле су се и неке веома дирљиве и потресне приче, а Руси и Украјинци су се посебно лепо дружили упркос актуелним политичким дешавањима у њиховим земљама.

Пут нас је одвео у недра земље подно Вечног града, у катакомбе Св. мученика Себастијана. Сасвим спонтано и искрено, запевало се „Христос воскресе“ и тропар светим мученицима. По обиласку, сви окупљени су се заједно помолили у Храму Светог Себастијана. Тај снажан утисак нас је, барем на неко време, одвео у будућност када неће бити раздора нити подела, те када ћемо „једним устима и једним срцем“ славити Васкрслог Исуса Христа.

Да је богатство јединства управо у различитости и разноликости посведочила је и Марија Емаус Воче, председница Покрета фоколара, која је својим присуством и излагањем на тему „Допринос духовности заједништва Кјаре Лубик на путу хришћана ка јединству“ увеличала скуп. Излагању су се надовезали и о. Мартин Робра, представник Светског савеза Цркава, и бискуп Брајан Фарел, члан Папског савета за унапређење јединства између хришћана. На тему „Исус напуштен, кључ јединства“ изванредно излагање је имао православни свештеник Агостинос Баирактарис (Грчка). Јединство се такође могло осетити и на вечерњој служби коју је служио Њ. Високопреосвещенство Г. Г. Генадиос (Зервос), Митрополит Италије и Малте при Васељенској Патријаршији уз саслужење свештеника Српске и Бугарске Православне Цркве. Свештеници и богослови, теологи и студенти су својим појањем на многим језицима показали

лепоту ортодоксије и ортопраксије изражену песмама и химнама духовним. Митрополит је изразио своје одушевљење овом молитвом рекавши да смо и тако посведочили „да смо сви заједно – иако различити по много чему, једно Тело Христово и љубљена деца Његова“. Јединство смо изградили и учешћем у различitim језичким групама где смо имали прилику да покажемо како ни различита говорна подручја, другачије културе ни географска удаљеност нису препрека да бисмо делили љубав са другима и заједно пронашли Христа у срцу.

Последњи радни дан Конгреса, субота 13. мај, протекао је у „ехатолошком“ расположењу духа. Млади Српске и Грчке Православне Цркве су (као и пар дана раније млади из Румунске ПЦ, Руске, Коптске итд.) пасхалном молитвом започели радни део. На основу видео порука које је Кјара упутила младима, Кристијана Спореа из Румуније је увела Сабор у јеванђелски начин размишљања. Тако је свештенство наше помесне Цркве у библијском светлу представило Сабору појам и литургијски смисао крсне славе. Митрополит Генадиос је окупљене подсетио на свог архијереја и учитеља, блаженопочившег великог Патријарха васељенског Атинагору, и на његов сусRET са Папом Павлом VI и Кјаром Лубиком, али и на међусобно укидање анатеми из 1054. године.

Пошавши из Вечног града, Свету Литургију смо сутрадан служили у Цркви Св. Кирила и Методија у Љубљани, по благослову Митрополита загребачко-љубљанског Г. Г. Порфирија (Перића). Овде смо нашли на традиционално српско гостопримство тамошње евхаристијске заједнице и њихових пастира.

Кроз брдовиту Словенију и хрватско Загорје, равну Славонију и питоми Срем, вратили смо се препуни утисака и жеље за што скоријим јединством у истини и љубави Његовој.

Ово путовање и ходочашће је уистину било доказ хришћанске љубави на делу, али и снажно охрабрење многима да сви ми, упркос разликама, предрасудама и(ли) ружним стварима из прошлости можемо живети „са Христом, по Христу и у Христу“. Слава и бескрајно хвала најпре Богу за све, али и топла благодарност свима који су нам помогли да ову авантуру јединства доживимо, проживимо и остваримо. Њих носимо у својим молитвама и свом срцу.

Свештеник Никола В. Солдатовић

**Јелена Милошевић Јовановић,
академски сликар и иконописац**

Рукопис моје душе

4. децембра у Дому војске уметница ће изложити предмете од стакла, осликане византијским маниром златних и сребрних нити који ће предметима дати духовну димензију. Молитвом, сликањем и посвећивањем људима, жели да постане ближа Богу. Добар човек и још бољи уметник.

Стваралаштво савремене хришћанске културе креће се у домену стварања аутентичних, самосвојних и потпуно нових уметничких дела која одсликавају и дух времена у коме настају, или, што је чест случај, у равни копирања, подражавања и репродукције познатих и признатих узора и манира из прошлости. Разматрајући овај феномен, почивши професор Радован Биговић тврдио је да је „слобода неопходна претпоставка сваке истинске и аутентичне хришћанске културе“. И додао да без те персоналистичке црте настају дела која ће „Цркву претворити у обичан музеј уметничких и културних стварија и обичаја, несумњиво прекрасних, али трагично бе-

животних“. Уметница која се својим оригиналним приступом издваја у српском хришћанском културном стваралаштву данас је свакако Јелена Милошевић Јовановић. Најављујемо њену велику самосталну изложбу коју припрема за 4. децембар ове године у великој галерији Дома Војске Медија центра на Тргу Републике, и разговарамо о тајни уметничког стварања које на необјашњив начин материју одуховљује и преображава. Свој израз у сликарству проналазила је кроз студије на Академији примењених уметности и Академији СПЦ за уметност и конзервацију, одсек иконописа. Свој лични и уметнички свет стварала је и током боравка у сликарским школама, прили-

ком многоbroјних студијских путовања у Европи, Америци и Африци где је својим уметничким делима успостављала дијалог са другим културама. И што је била даље од своје Србије, то је све јасније увиђала да је смисао хришћанске културе и примењене уметности која је преокупира, да буде у функцији Литургије. Култура која прекине везу са аскезом и култом одваја се од Бога. Стварала је и уметнички стасавала уз Цркву, непрестано се враћајући на укупно стваралаштво свог народа. Изда је су 23 самосталне изложбе и преко 200 колективних изложби у земљи и свету. Јеленини радови налазе се у колекцијама многих славних личности и познатих колекционара. У

Преторији је држала часове Витражног сликарства на Универзитету Преторија.

Када сте открили да се кроз стваралачко дело материја преображава, а дух материјализује?

– Ако је моје дело стварано кроз пост и молитву, ја сам опитно спознала духовну суштину. Тога сам постала потпуно свесна приликом боравка у Јохансесбургу. Једини свештеник СПЦ на Афричком континенту живео је педесетак метара од мого дома. Схватила сам велику благодат коју ми је Господ даровао и кроз наше духовне разговоре, одлазак на Литургију, држање строгог молитвеног подвига, изменила се моја животна философија, а изменило се и сликарство. Када исликавате ликове светитеља, Господа или Богородице кроз вас силази Свети Дух. Ја се увек молим Господу док сликам да ми помогне да изобразим лик. Када је душа спремна, спремна је и рука. Највеће охрабрење и благослов да почнем са иконописом дао ми је Митрополит Амфилохије, који је био гост наше мале српске парохије у Јохансесбургу. Видео

је да сам духовно дорасла и једноставно ме питао: „Зашто не сликате иконе?“ По повратку у Београд, уписала сам Академију СПЦ за уметност и конзервацију. Постала сам прави уметник и бољи човек.

Слику „Молитва“ коју сам излагала у оквиру колективне изложбе, стручни жири је јануара месеца оценио као најбољу и то је неизмерна радост за мене. Изложба ће обићи све веће галерије у Србији, а током лета биће постављена у Храму Светог Саве у Београду. Енергију коју сам пренела на платно, посматрач препозна. На свим мојим платнима је видљива нота духовног. И када сликам апстрактне идеје и када сликам Господа или Богородицу, радим то на начин који је препознатљив. Знате да је мој рад. Волим комбиновану технику и акрил, уље и светлуџави прах који даје животност. Слика са светлуџавим прахом који је помешан са песком делује као да се виде душе и анђели око нас. Мој начин сликања је слојевит и комбинованом техником истичем лепоту цртежа и мотива. Слика „Богородица“, коју сам сликала на међународној ликовној колонији у Бијељи-

Ваше слике и иконе су посебне, јер кроз препознатљив пропоштији ишијава и Ваша емоција док сликате „прозор ка небу“. Када душа осећа да је спремна да слијући икону, ириши снагу из есхатаона?

– Када превазиђете самољубље, гордост и понизно станете пред Господа, чиста срца и са пуно љубави. Ја стварам ликове кроз љубав. Они се сами изображавају. Топлина ишијава из ликова светитеља са мојих икона и то допире до људи. Дуго сликам иконе, уз пост и молитву. Сликам по византијском узору што значи да лик пролази кроз дванаест слојева ишијавања као што су осликане чуvene иконе и фреске тог времена. А емоција се ствара молитвом и давањем сеbe и своје љубави.

ни, изабрана је за најлепшу. Мој супруг и ја смо се радо укључивали у хуманитарне акције, а колонија у Бијељини је била организована после великих поплава како би сликари оставили своје радове који су продавани, а сав приход је ишао у виду помоћи тамошњем народу.

Како је конципирана велика самостална изложба коју отварате 4. децембра у Дому Војске?

– Изложићу само стакла и витраже које радим техником ➔

осликавања златом и сребром. Две и по деценије бавим се овим правцем. Реч је о ручном раду, који има сертификат да је урађен у једном примерку. Изложићу предмете који су прошли кроз највеће светске галерије. Инспирација ми је наша баштина – прелепе ношње, орнаменти са фресака и цркава, народно стваралаштво које је у нама. Генерацијски смо упијали орнаментику наших светиња и та лепота је у нашим генима. А када је виде људи других култура, увек остају занети лепотом наше традиције, коју ја осавремењујем. Златну и сребрну нит којима осликавам стакло сам понела из детињства, из сећања на православно предање које се у мојој породици дубоко поштовало. Пронела сам златну и сребрну нит на мојим стаклима широм света, где год сам боравила – у Америци, Јужној Африци, Италији, Француској, Грчкој, на Кипру. Свуда сам имала изложбе и ширила сам мисију православља причајући о нашој култури, нашим манастирима и црквама, о умећу наших жена које су вековима везле и ткале византијске мотиве на предметима за свакодневну употребу. Одрасли смо навикнути на лепоту традиције. Поносим се јер сам из Србије и пуне срца делим радост и духовну лепоту мого народа. Ми смо јако талентован народ који у себи носи ризнице византијског наслеђа. Из тог блага ја сам инспирацију пронашла у стаклу, у витражу који оплемењујем на свој начин дајући му лични печат. Са огромном захвалношћу помињем пуковника Стевицу Карапанцина, директора Медија центра који је покренуо реализацију ове изложбе. Изложбе су важне сваком уметнику јер је то прилика да дело које сте стварали одвојени од света, прикажете свету и да преко дела пошаљете поруку.

У Медија центру одbrane постоји капела где редовно идем на Литургију, где се причешћујем и срећем са дивним људима. Остварили смо хришћанску заједницу која живи духовним животом и после Литургије. Трудимо се да одржимо духовни дијалог и као једна од добрих ствари која је проистекла из тога је и моја изложба.

По осликања стакла сте јединствени. Добили сте позив од Музеја стакла из Венеције да направите изложбу код њих када су видели ваше стакло. Какву симболику носи стакло?

– Стакло је моја душа, народна душа – наизглед крхка, а заправо вечна. Ту тананост сам желела да покажем свету, тако да је моје стакло пропутовало са континента на континент, а са њим и моје златне и сребрне нити, рукопис моје душе. Венецијанска техника је мурано стакло, али је њима било занимљиво да виде и византијске мотиве које уобличавам у свом доживљају света. На изложби у Београду ће бити изложени ручно ливени облици који су урађени према мојим нацртима, витражни паравани, свећњаци, лампе и стаклена јаја. Изложба је уочи Божића, а осликана јаја су симболичка веза са Васкрсом који је целе године. Сликани па-

раван, рецимо, може бити део ентеријера, преградни зид који под рефлекторима боји читаву просторију најлепшим бојама и мотивима. У Африци сам пуно радила ентеријерски са архитектама, читаве кровне конструкције сам осмишљавала и осликавала у стаклу што је под јаким сунцем тог поднебља изгледало нестварно. Изложићу параван „Анђео“, који је мој Анђео чувар.

Изложбу припремам годину дана. Сликање течним златом и сребром је техника која захтева стрпљење и велику посвећеност. Структуру добија сушењем, а сферни облици се осликавају милиметар по милиметар. Нисам видела никога да ради ту технику.

Да ли имате у мислима целину предмета који осликавате златним и сребрним нитима, или је све ствар инспирације и тренутка?

– Уметничко стварање пулсира као живот ствараоца. Никада нисам сигурна како ће дело изгледати на крају. Идеја је у памћењу, у глави, у свести и души и емоцији. Узимам четкицу и седам пред платно или стакло када имам визију. Када крене златна нит, ја не могу да је зауставим и оставим за неки други дан, морам да пропотујем заједно са идејом до краја. Понекад схватим да slikam петнаест сати без прекида.

Ваш супруг, академски сликар Зоран Јовановић Добротин, са којим сте стварали и излагали на многобројним колонијама, преминује прошле године. Како изгледа живот два уметника?

– Занимљива је спрега два уметника који сликају у свом атељеу. Две енергије, супротстављене а компатibilne давале су јединство. Много смо утицали једно

а кућу у Приштини и атеље са хиљаду слика Албанци су спалили истог дана. То се одразило на његово здравље. Страдало је срце, добио је шећер, а прошле године је преминуо од инфаркта.

Зоран и ја смо заједно стварали у нашем атељеу. Сликали смо и радили уз класичну музику. Свако у свом ћошку, ћутимо сатима занети у мисли, у боје и конструкције. Јако смо утицали једно на друго. Било ми је потребно годину дана да поново узмем четкицу и платно и наставим да сликај у простору у коме њега више нема. Верујем и молим се да је на бољем месту где га више ништа неће болети – ни духовно, ни физички, где нема неправде. Сахранила сам га са неколико четкица да слика и тамо јер знам да није могао без тога. У оквиру моје изложбе у децембру месецу желим да дам омаж Зорану, *in memoriam*, и поставим неколико његових

на друго. Мој супруг је био редовни професор Академије, оснивач и декан Академије у Приштини. Велики егзодус који се догађа деценијама српском народу на Косову и Метохији, натерао га је да 2000. године са једним кофером спремним за ликовну колонију, побегне после претње да ће му спалити кућу и уништити све слике. Дошао је у Београд,

Какву поруку шаљеш преко златних и сребрених нити којима се ликовно изражаваше?

– Моја златна нит треба да испреплеће све нас и да нас инспирише да пошаљемо поруку светуда смодревна цивилизација која је много тога оставила у наслеђе светској култури. Моја златна нит је претопљена са наших византијских икона. Златне нити говоре да имамо снагу у нама, а то је љубав која је основа свега. Ја волим да радим ово што радим, волим људе, волим да волим.

слика које је радио у нашем атељеу. Да испричам нашу причу да за тренутке стварања вреди живети. Упркос томе што су услови за уметнике све гори.

Како наставља да живи његово уметничко дело?

– Зоран је оставио сва своја дела уговором о поклону мени, на бригу, чување и даље излагање. Ако се слике пар година не појаве на тржишту, ако их нема на изложбама, уметник пада у заборав. Ако се дело человека не види, оно нестаје. Сликар умире по други пут. Управо из жеље да се то не догоди, трудићу се да излажем његове слике, да би Зораново дело, које се налази у музејима света и овенчано је са више од 32 светске награде, наставило да живи.

Славица Лазић

– Од Свечовека до Богочовека –
Живот и рад Епископа Николаја

Св. Владика Николај Велимировић
(фото: www.bogoslovija.me/)

Хијерархијска структура света

Радован Бијовић

У неким радовима Владике Николаја срећемо идеју хијерархијске структуре света или структуралну онтологију

Премда многе емпиријске чињенице указују да у неким случајевима постоји хаос и беспоредак у свемиру, Николај мисли да је то само привид. У суштини, није реч о хаосу и беспоретку, него о *реакцији* природе на кршење моралног закона од стране људи. Ако се стварни васионски беспоредак посматра кроз моралну призму, тада он губи своје атрибуте. Беспоредак постаје поредак. Посматрана из те перспективе, васиона је од почетка до kraja времена сва лепа, „стројна“ и „целисходна“ (у савршеном поретку) (Исто, 36). Она је сва у поретку, чак и кад нама изгледа обратно, сва је у служби моралног закона. У том стању васиона није ни свесно, ни подсвесно, но по промислу „Онога који не скида свога свевидећега ока ни са ње, ни са човека“ (Исто, 37).

Владика се не задовољава само констатацијом да не постоје самосвојни и самобитни природни закони. Он настоји да дâ

одговор и на питање шта је то што људе наводи на тврђњу и помисао о постојању природних закона. По њему, то је последица *самообмане ума*, чему је опет узрок грех. Падом у грех моћ ума је смањена и поремећена. Огреховљени човек је склон да символе и алегорије прогласи за стварност, а привиде и појаве за истину и реалност. У таквом стању ума, материјални свет објекта толико фасцинира и омађија човека да он ништа друго није у стању да види. Васиона му тада личи на кућу без врата и прозора. Такво духовно стање – стање ума – проузрокује обожавање природе, страхопоштовање пред њом, чиме се човек теши због свог злокобног удеса (*Номологија*, 266). Страхопоштовање и обожавање природе природно условљавају негацију Бога и моралног закона, из чега опет происходи натурализам у књижевности („опис голотиње“), у уметности „бестидност и голотиња“, у гостиони

„презрење поста“, у браку „тесна веза која се брзо кида“, у породици „самовоља млађих“, у пословима „надметање у лукавству“, у друштву „борба“, у политици „отимање за власт и богатство“, у међународним односима „захват туђег“ вештином или силом, у философији „атанизам“ (Исто, 315). Грех мења ток природе, њено првобитно стање и поредак. То њено ново стање привиђа се човеку као беспоредак, премда је то само њена нормална реакција. Беспоредак је, у ствари, поредак. Ипак, између поретка и беспоретка у васиони постоји разлика. Поредак је нужан, беспоредак услован: *ако – онда*. Бог као савршено биће ствара савршени ред. Између Творца и васионског поретка постоји нужна константна веза. *А* је узрок *Б*. Савршени Творац је узрок савршеног поретка света. Уколико и беспоредак на исти начин прикажемо, онда је ту реч о условној и сукцесивној вези. *Ако А, онда Б.* Ако човек греши,

онда се природа налази у стању бесспоретка, то јест она тада мења своје првобитно стање.

Хијерархијска структура света

У неким радовима Владике Николаја срећемо идеју хијерархијске структуре света или структуралну онтологију. Попут симболичког поимања света, и овом идејом он, изгледа, настоји да се ослободи својих акосмичких и окзионистичких идеја које подсећају на окзионизам Малбранша и Геникса.

Свет је за њега целина, а не проста сума одвојених делова или збирно мноштво. У суштини, свет је једно, јер су делови интегрално повезани. У целини они добијају свој смисао. Свет је, како га он доживљава, један живи организам где сваки део има своју функцију. Ако се један део света посматра изоловано, он ништа не значи. Постојећи, просторно-материјални свет није једини свет, како мисле материјалисти. То није ни један посебан свет – свет међу световима – већ само део света који сам по себи није ништа. Кроз њега се, као кроз део целине света, изображавају други делови света, и то је његова функција.

Целина света је састављена од четири структуре или четири дела света. То су *природни* (материјални свет), *морални*, *духовни* и *Божански* (Мисли о добру и злу, 515). Природни, морални и духовни свет нису светови са својим сопственим битијем (суштином). Једино Божански свет има своју суштину (природу). Природни се наслања на морални, морални на духовни, а духовни на Божански (Исто, 515). Они један без другог не могу. Сваки нижи свет је „символ“ вишег света. Виши светови се само делимично изражавају у нижим. Пуноту израза ниједан од ових делова целине нема нигде изван себе самог (Исто, 515). Рецимо, природни свет је „књига“ која је

Мошти Владике Николаја у манастиру Лелић (фото: <https://dobrocinstvo.rs/>)

„сликовни приказ моралног царства“ (Исто, 558).

Идеја јерархијског устројства света није нова. Тешко је утврдити да ли Николај од неког преузима или је до ње сам дошао. Ту идеју су посебно развили немачки философ Николај Хартман, руски богослови свејединства и католички теолог и философ Тेјард де Шарден. По Хартману је целина света састављена од четири слоја: анерганског, органског, психичког и духовног, где категорије нижих слојева прелазе у више слојеве и опет се враћају по закону депенденције (зависности) (Види: Nikolaj Hartman, *Novi putevi ontologije*, Beograd 1973, 37–81). Руски философ Николај Лоски разликује четири структуре света: реално биће, идеално биће (под логичким законом), транслогичко биће и биће Божије. За разлику од њега, Владимир Соловјов, најизразитији представник руске философије свејединства, сматра да постоји пет слојева или степена бића: неорганско, органско, било, животињско, људско и Божије (Опширније: Димитрије Калезић,

Антропологија философије свејединства и Библија, Београд 1983, 32–33). И код Лоског и код Соловјова нижи степени се такође ослањају на више. В. Зјенковски мисли да се виши степени ослањају на ниже. По њему, целину света сачињава шест структуре или слојева: духовни свет, психосфера, биосфера, хемијско биће, материјално и математичко биће (В. Зенјковски, *Основы христијанской философии*, т. II, Франкфурт 1964, 34–35).

Између Николаја, Лоског и Соловјова постоје сличности и подударности. Код њих у целину света улази Божански свет. Ставом да Божански свет не улази у целину света Зјенковски се од њих разликује. Код њега Бог постоји одвојено од света, то јест природа Бога и природа света су онтолошки различите. Између суштине Бога и суштине света нема никакве сличности. С обзиром на то да Николај не одваја суштину света и суштину Бога, он ни својом визијом структуралне и хијерархијске слике света не превазилази свој почетни панентеизам.

Преврат који је потресао свет

По налогу власти: рушење Цркве Христа Спаситеља у Москви 1931. године
(извор: Википедија)

Сто година од Октобарске большевичке револуције

(наставак текста из прошлог броја)

Проф. др Ксенија Кончаревић

Од большевика је срушено 25–30.000 православних цркава и богомоља и око 500 манастира, док је број ликвидираних верских објеката Руске Православне Цркве – затворених или претворених у објекте друге намене – био далеко већи (рецимо, 1921. ликвидирана су 722 манастира, а на крају „безбожне петолетке“, чији је један од задатака био да „све цркве буду ликвидиране“, 1938. године, било је затворено 95% од укупног броја сакралних објеката по попису из 20-их година). Подаци о ликвидацији свештенства, монаштва и верног народа још су поразнији.

Богборачки карактер револуционарног преврата у најогоњенијем виду се показао у односу большевичких власти према Руској Православној Цркви, том вековном бедему духовних и националних идеала руског народа. Најновији статистички подаци, до којих се дошло након отварања државних архива за јавност током 90-их година, показују да је од большевика срушено 25–30.000 православних цркава и богомоља и око 500 манастира, док је број ликвидираних верских објеката Руске Православне Цркве – затворених или претворених у објекте друге на-

мене – био далеко већи (рецимо, 1921. ликвидирана су 722 манастира, а на крају „безбожне петолетке“, чији је један од задатака био да „све цркве буду ликвидиране“, 1938. године, било је затворено 95% од укупног броја сакралних објеката по попису из 20-их година). Подаци о ликвидацији свештенства, монаштва и верног народа још су поразнији. Само у прве две године револуционарног терора побијено је 320.000 свештенослужитеља. Већ до почетка 1919. убијено је 18 архијереја, да би до 1941. „нестало без трага“ 205 архијереја. Начини мученичког пострадања све-

штенства и верних у годинама револуције и грађанског рата подсећају на времена Нероновог и Диоклецијановог гоњења Цркве: рецимо, у гласилу Пермске епархије бр. 1 за 1919. годину објављен је списак свештенослужитеља и монаха из ове епархије који су пали као жртве црвеног терора са описом начина пострадања: „утопљен“, „избоден бајнетима“, „претучен кундацима“, „задављен епитрахиљем“, „смрзнут“, „посечен сабљом“, „стрељан“, са пропратним детаљима: „био принуђен да сам себи искоша раку“, „удављен после дуготрајног мучења“... Наведени су и

разлози због којих су служитељи Цркве Христове примили мученичку смрт: „због проповедања“, „због звоњења“, „због одбијања да се у Црвеној армији боре против сибирских белогардејских трупа“... Ево само неких примера мученичког страдања свештенства, монаштва и верних синова и кћери Руске Православне Цркве у револуцији и грађанском рату. Архиепископ вороњешки Тихон обешен је на царским дверима у манастиру св. Митрофана Вороњешког, а заједно са њим пострадало је 160 свештеника. Презвитер Андреј Зимин пострадао је заједно са мајком Домиником, супругом Лидијом и трима кћерима: свештеник је згњечен тешким вратима, притиснутим му на прса и stomак, док су му жена и деца на његове очи најпре брутално мучени, а затим стрељани. Protoјереј Владимир Цидрински везан је косом за реп дивљег коња пуштеног у галоп; од њега ће остати само кости... Игу манија мати Софија са сестринством и мирјанима који су се затекли у Райтском манастиру стрељани су сви до једног због „нелегалног богослужења“. Свештеник Јован Пригородски из села Неземајевског на Кубању страховито је мучен уочи Вакршњег јутрења 30. априла 1918. године: очи су му ископане, језик и уши одсечени, да би на крају био жив закопан на сметлишту изван села. Деветнаестогодишња девојка Лидија из Уфе, која је прекуцавала и ширила међу верним народом житија Светих и поучне књиге хришћанске убијена је растезањем кашевима, растргнута, а са њом су пострадала и двојица чекиста (припадника специјалних одреда озлоглашене Службе државне безбедности), Кирил Алтајев и Алексеј Икоников, који су у Христа поверовали задивљени њеном непоколебивошћу у мучеништву. На обали реке Лене стрељано је шездесет свештеника пошто је сва-

Игу манија мати Софија са сестринством и мирјанима који су се затекли у Райтском манастиру стрељани су сви до једног због „нелегалног богослужења“

ки на питање: „Има ли Бога?“ одговорио: „Да, има Бога!“. Епископ иљменски Теофан и пермски Андроник доживели су да са њих безбожници стргну одећу, вежу их косом за металне шипке и спуштају их у отвор у леду док се на њима није ухватио лед дебљине од око два прста, када су издахнули. Свештеник Леонид Серебрењиков убијен је на Божић у селу Љермонтовка код Хабаровска тако што су га злочинци скинули до голе коже (по најљубијем мразу), неколико пута га снажно ударили и бацили под лед са речима: „Е па, попе, доста си крштавао; сада ћемо ми тебе крстити!“. Овакви и слични примери ни у ком случају не представљају спорадична „лева скретања“ и пројаве индивидуалног екстремизма појединача задојених большевичком идеологијом – они су закономерне последице званичне државне политике и партијске идеологије большевика. Још је Лењин, између осталог, поручивао: „Партија тежи потпуном уништењу везе између експлоататорских класа и организовања верске пропаганде, она тежи потпуном ослобођењу народних маса од верских предрасуда“, док је А. В. Луначарски, шеф свих партијских комитета за борбу са религијом, у сличном духу прогламовао следеће: „Стојимо крај капије царства правде, али се та капија заузима не само снагом духовне (идеолошке – прим. наша) истине, већ и борбеном физичком силом. Овде је наша политика у потпуности агресивна, офанзивна, рушилачка. Свом снагом кренимо да уништимо Бога у свим његовим варијантама и свим буџацима где се скрива од светlostи науке!“. Са трња се, како поручује Спаситељ, не бере грожђе; из трулог корена не произрастају добри и здрави изданци; из милитантно атеистичке, богоборачке и христомрзачке идеологије морала ће произести таква зла и непочинства која у ранијој историји света нису била виђена, а све у име демократије и еманципације народних маса. Штавише, како примећује реномирани британски историчар Цефри Хоскинг, „совјетска држава је од самог почетка претендовала на ону улогу коју најчешће игра Црква са свим атрибутима који су јој својствени“, и зато је она нужно тежила уништењу Цркве – и то активном уништењу, немилосрдном искорењивању, беспоштедном затирању, а не препуштању лаганом одумирању у неповољним околностима. Последица овог процеса била је потпуна морална деградација друштва у коме је темељ на коме је оно почивало – православни цивилизацијски модел са свим његовим вредностима – проглашен „опијумом за народ“, а облици те деградације су, нажалост, видљиви и до дана данашњег. Како је живео обичан човек у годинама „војног комунизма“ упечатљиво дочараја књижевник Борис Пильњак у роману *Иван Москва*: „И тај дан у Москви, као и свакога дана, у милионском граду Треће интернационале, у престоници прве социјалистичке државе на кутији земаљској, довозили су и одвозили у Институт Склифасовског, у Јауску, у Јекатерињинску, у Александровску болницу самоубице, рањене револверским мецима, отроване, преклане, устремљене, пребијене, угушене... све који су изгубили смисао живота, право на живот, који су одлазили у смрт у лудилу глади, самоће, непотребности, старости, упроп-

пашћене младости, исмејане мушкости, оскрнављеног девичанства... У јазбинама Цветног булевара, Страдалног трга, Смољенске пијаце, Серпуховке, Таганке, Сокољника, Петровског парка, по тајним становима и по циганским чајциницама окупљали су се људи да пију алкохол, пуше анашу и опијум, удишу етар и кокаин, колективно убрзгавају себи морфијум и да се спарују. У подрумима беде људијма је командовала ракијштина уз јецање хармонике...“ Такав је био комунистички земаљски рај, и призори у историји незапамћеног унижења људске личности које је донела револуција, а који су се одржали до данашње болне епохе „транзиције“, заправо су очигледна потврда истине да та ква друштвена катастрофа, такав суноврат свих истинских вредности неминовно оставља за собом моралне, културне, економске, социјалне рушевине и дубоке ране на целом друштвеном организму које се касније деценијама не могу зацелити.

Огањ револуције запаљен у Русији није мимоишao ниједну словенску земљу. Најпре се на удару нашла Украјина, колевка руске државности, којој је Совјетска влада 3. (16) децембра 1917. у Манифесту украјинском народу признала право на независност, чиме је отпочео процес дезинтеграције дотле јединствене Русије присутан и данас (совјетска власт у Украјини је проглашена већ 11. (24) децембра исте године). До фебруара 1918. револуција је изведена и у Белорусији, у Прибалтику, али и на северном Кавказу, у Сибири, централној Азији, дакле у крајевима са несловенским и мешовитим становништвом. Други талас „извоза револуције“ одиграће се током Другог светског рата, када на бајонетима војника Црвене армије, уз садејство националних прокомунистичких снага, социјализам доспева у Бу-

Остаци Цркве Христа Спаситеља у Москви, децембар 1931. године
(извор: Википедија)

Огањ револуције запаљен у Русији није мимоишao ниједну словенску земљу. Најпре се на удару нашла Украјина, колевка руске државности, чиме је отпочео процес дезинтеграције дотле јединствене Русије...

Други талас „извоза револуције“ одиграће се током Другог светског рата

гарску, Польску, Чехословачку, Југославију, као и у неке несловенске земље – Албанију, Мађарску, Румунију, део Немачке (Немачка Демократска Република). Увођење новог система друштвених односа свуда се одвијало по већ виђеном руском сценарију и било праћено репресалијама, затирањем слободне мисли и прогоном Цркве Христове, која је мученичким сведочењем својих верних синова и кћери у обезбоженом свету јасно показивала да постоји други, истински и вечни живот, да постоји ваксрење из мртвих и да је само држећи се вере Христове могуће достојно ступити у живот будућег века. Ни српски народ није мимоишla несрећа идеолошке братомржње која ће узроковати дубоке поделе, развраћање људских душа и суноврат свих темеља на којима су вековима почивале наша државност, привреда, култура, јавни и приватни морал, породични живот. Огањ ратних разарања и

најдубље друштвене кризе у минулих деценију и по можда је најстрашније ишчадије комунистичке идеологије у српском народу. Другачије није могло бити, јер је пут богоборства свуда и у свим временима од како је света и вeka обележен страдањем и смрћу. Али из страдања деце Божије увек је чвршћа и блиставија него икада излазила „*победа која победи свет – вера наша*“ (1. Јн. 5, 4). То нам даје наду, то нас окриљује, то нам пружа утеху и у садашњем изгону и бежанији са спаљеног прага, испред ножева и коља, у посртању пред сунцосечама и земљоскрнитељима, пред призором помаљања нових авети деструктивних и тоталитарних идеологија, закономерних порода крваве револуције изведене у октобарским данима 1917. револуције која је заувек променила ток светске историје и отиснула неизбрисиви печат на судбини читавих покољења руског и других народа.

У Музеју СПЦ привилегије Марије Терезије

300 година од рођења Марије Терезије

Изложба у Националној библиотеци у Бечу

Марија Терезија, владарка апсолутизма – царица никад крунисана, је била најпопуларнија владарка хабзбуршке династије – надвојвоткиња Аустрије и краљица Чешке и Угарске. Мит о њој је развијан и после њене смрти – великим бројем докумената, споменика, књига и филмова.

Поред других којима је обележена триста годишњица од њеног рођења, у аустријској престоници од фебруара до јуна ове године, у Свечаној сали Националне библиотеке трајала је изложба „Марија Терезија – Најмоћнија жена хабзбуршке династије“. Тема изложбе су њени политички успеси и реформе, кризе и ратови, али и улога побожне католикње, супруге, мајке и певачице. Изложба је конципирана у 16 целина – са више од 160 слика, писаног и штампаног материјала. Истакнути експонат је, за ову прилику рестаурисана књига о њеном животу која је укоричена у свили и злату.

Рођена је 1717. као најстарија кћер цара Карла VI и Јелисавете Брунсвик Волfenбуте. Једини и последњи владар породице Хабзбурга, после смрти оца наследила је Аустрију, Чешку, Угарску, Галицију, Хрватску, Милано, Перву, Мантову, Тоскану и Пјаћенцу. Удала се за лотарингијског војводу Франца Штепана са којим је имала шест кћери и десет синова. Током века просветитељства у свом царству је спровела бројне реформе: сва деца од 6 до 14 година морала су да похађају школу; модернизована је војска, држава је постала старија од цркве – иако је царица била ванредно побожна. У „терезијанско“ доба забрањени су лов на вештице и суђења женама, подстицана је трговина и пољопривреда. Отварала је медицинске установе, говорила пет језика, волела позориште, музику и уметност. На њеном двору наступао је као петогодишњак Моцарт. Након смрти супруга владала је заједно са најстаријим сином Јозефом Другим.

Срби – који су стајали између хришћанске и турске Европе у Крајини, нису пристали ни тамо ни

овамо. Док су чинили скоро петину империјалне армије, Царица је према њима водила двоструку политику: с једне стране уважавала њихове заслуге, а с друге им је ускраћивала духовна права – пре свега не подносећи њихову православну веру. У Царству Срби су од њених предака задобили одређене привилегије, које је она спорадично потврђивала или их је преправљала.

Од 400 оригиналних докумената из XVIII века који се чувају у Музеју Српске Православне Цркве, славној царици припада близу шездесет. Од овог броја четрдесет су Привилегије. У четрдесет година своје владавине потврдила је четири српска првојерарха у Карловцима: Арсенија IV Јовановића, Павла Ненадовића, Јована Георгијевића и Викентија Јовановића Видака. Преко њих, поред народа, своја права остваривали су манастири: Крушедол, Хопово, Врдник, Беочин, Ремета, Бешеново, Шишатовац, Раковац, Јазак и Привина Глава. Царичина главна акта израђивана су на листовима од пергамента, који су потом коричени у бордо плиш (ретко у браон) кожу, на ивици хрбата књижице, о позлаћеном гајтану висио је велики, царски, воштани печат смештен у позлаћену (или дрвену) кутију. Текст ових повеља био је писан латиницом (ретко готицом), на латинском и немачком језику. На двору у Карловцима царска документа су добијала и свој превод. Неретко, када је била реч о катастарским питањима, на крају укоричених повеља следила је и ручно цртана колорисана мапа.

Биљана Цинцар Костић

Портрет породице Марије Терезије

50 година новина Српске Патријаршије

Јубилеј *Православља*

Срећко Петровић

Први број часописа *Православље* изашао је, са благословом блажене успомене Патријарха српског Германа, 15. априла 1967. године. *Православље – верске новине Архиепископије београдско-карловачке*, какав је био првобитни назив овог часописа, угледало је светлост дана као двонедељник штампан на новинском папиру. Већ од 8. броја, односно од 3. августа 1967. године, назив часописа је промењен у садашњи: *Православље – новине Српске Патријаршије*.

Прошло је педесет година како излази лист *Православље*. За пола века новина Српске Патријаршије штампано је преко 1200 бројева *Православља*, односно на десетине хиљада новинских страна са десетинама (можда и стотинама?) хиљада чланака, извештаја, вести, интервјуа, саопштења, репортажа, осврта, приказа нових издања, критика, реаговања, полемика, сећања, некролога, разних других прилога... (Уколико би у будућности неко приступио изради библиографије новина Српске Патријаршије могли бисмо прецизније знати колики је број многообројних прилога штампаних у *Православљу* – у сваком случају импресиван, врло вероватно шестоцифрен).

За то време велики број људи био је укључен и припрему и креирање новина Српске Православне Цркве. Уређивањем *Православља*, током његове полуековне историје, бавили су епископи др Сава (Вуковић), Лаврентије, Иринеј (садашњи првојерарх Српске Цркве),protoјереј Милисав Протић, protoјакон др Чедомир Драшковић, protoјакон др Радомир Ракић, професор Душан Кашић, protoјереј Милан Д. Јанковић, Слобо-

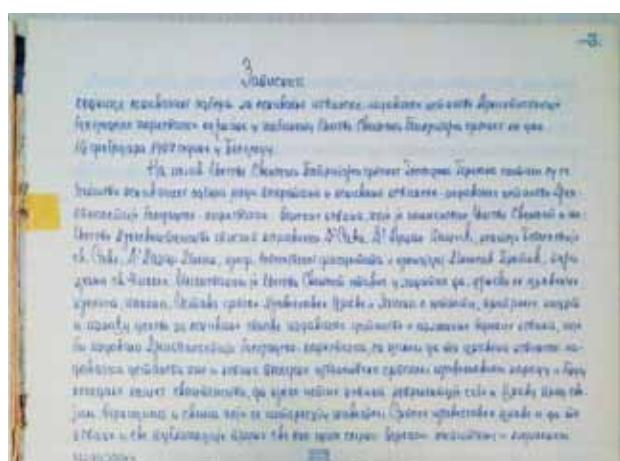
дан Милеуснић, protoјереј Драган Терзић, Епископ Атанасије (Ракита, тада протосинђел), protoјереј проф. др Љубивоје Стојановић, protoјереј-ставрофор Миодраг

кретао у хиљадама и десетинама хиљада примерака (већ током првих месеци излажења тираж је нарастао на 15.000 примерака – према Записнику са Седнице Уређивачког одбора *Правосла-*

вља од 24. јула 1967. године, већ за првих 7 бројева тираж је био 14.000 примерака!), и пео се до за домаће услове невероватних бројева – од 47.000 примерака (према речима Еп. Лаврентија).

За прошлих 50 година, *Православље* је мисионарени међу српским читаоцима којима се првенствено обраћало, обављало службу информативних црквених новина, преносећи информације о актуелним црквеним дешавањима и кретањима, пратећи културне и јавне догађаје, домаћу и инострану издавачку делатност, промовишући верске и црквене вредности...

Због критичких осврта на друштвене догађаје и политичка гибања, *Православље* је више пута нападано и критиковано, а два пута је забрањивано – једном због непотписаног текста Св. Владике Николаја (текста познатог под насловом „Чији си ти, мали народе“), а други пут због реаговања проте Душана Иванчевића на тему праштања и помирења између Срба и Хрвата

Записник са Седнице оснивачког одбора за оснивање Новинско-издавачке установе Архијепископије београдско-карловачке и новина *Православље* одржане 16. фебруара 1967. године

М. Поповић, презвитер доц. др Александар Ђаковац, protoјакон др Дамјан Божић..., а за *Православље* су током тих 50 година између осталих писали најеминентнији српски богослови, академици, историчари, филолози, писци, научни и национални радници и ствараоци најразличитијих профила – окупљени око идеје служења и мисионарења путем писане и штампане речи. Тираж *Православља* се током минулих пола века

(о томе како су државни службеници том приликом запленили тираж *Православља* и касније обилазили претплатнике листа по адресама ради пленидбе забрањених новина писао је Еп. Лаврентије у својој књизи *Руковеши са њиве Господње*). Упркос оваквим искушењима, *Православље* је, на себи својствен начин, успевало да прати црквене и друштвене догађаје и да опстане и без прекида излази током ми-нулих деценија, трпећи и подно-сећи разноразне притиске, али не одустајући од сведочења, обраћајући се пророчки и црквогради-тельски својим читаоцима.

У години у којој се сећамо по-четака новина Српске Патријаршије и обележавамо пола века *Православља*, намера уредништва је да се у наредним броје-вима подсетимо људи и догађаја који су обележили живот наших верских новина и уцртали пут којим иде српско црквено гласи-ло. Овај кратки осврт, уз списак уредника новина Српске Патријаршије који доносимо у настав-ку, нека послужи као увод и на-јава за обележавање значајног јубилеја српске црквене штампе, и уводни текст рубрике о досадашњим уредницима новина коју редакција *Православља* планира да представи читаоцима почев од наредног броја.

Уредници *Православља*

— Од 1. јануара 1967. године, од *Православља* бр. 1 (пун назив но-вина био је *Православље – верске новине Архијериског патријаршијског намесништва*), одговорни уредник листа био је Епископ моравички др Сава (Вуковић), а главни уредник Милисав Д. Протић.

— Од 3. августа 1967. године (бр. 8) (назив гласила је од овог броја промењен у *Православље – новине Српске Патријаршије*), одговорни уредник је био Епископ моравички Лаврентије (Трифуновић), а главни уредник Милисав Д. Протић.

— Од 6. новембра 1969. године (бр. 61–62), главни и одговорни уредник био је Милисав Д. Протић.

Из уводног слова првог броја *Православља*

Прва реч

Живимо у времену чији је темпо необично брз. Често запажа-мо ствари, људе и догађаје око нас само површно, јер они про-лете поред нас или ми поред њих. Нико нема времена. Све је мобилно. Нема више статике. И простор све више бледи. Нема више удаљености. Састају се људи из најудаљенијих крајева света, поразговоре, сврше посао, и за неколико часова, као из суседног села, стижу кући.

Тако је у свакидашњем животу, који је испуњен редовним по-словима, практичним бригама и – умором. За духовна задовољства, за душу и освежење њенога живота савремени човек као да има мало времена. Тако је и са верским животом...

(Патријарх српски Герман
Православље, верске новине Архијериског патријаршијског намесништва
Година I, број 1, Београд, 15. април 1967, страница 1.)

Колико су савремене и актуелне, и пре 50 година и данас, у време брзих и глобалних технологија и веза, речи којима је Патријарх српски Герман започео први број *Православља*...

— Од 14. јануара 1972. годи-не (бр. 115), одговорни уредник је био др. Чедомир Драшко-вић, а главни уредник Милисав Д. Протић.

— Од 15. фебруара 1975. годи-не (бр. 190), одговорни уредник је био Епископ моравички Ири-неј (Гавриловић), а главни уредник Милисав Д. Протић.

— Од 1. јула 1975. године (бр. 201–202), одговорни уредник је био Радомир Б. Ракић, а глав-

ни уредник био је Милисав Д. Протић.

— Од 15. јуна 1979. године (бр. 294), одговорни уредник је био Радомир Б. Ракић (главни уредник није уписан у импресуму).

— Од 1. јануара 1981. године (бр. 331), главни и одговорни уредник је био Радомир Б. Ракић.

— Од 1. јануара 1983. године (бр. 379) одговорни уредник је био Радомир Б. Ракић, а главни уредник Василије Томић.

– Од 15. маја 1983. године (бр. 388), одговорни уредник био је Радомир Б. Ракић (главни уредник није уписан у импресуму).

– Од 1. децембра 1983. године (бр. 401), главни и одговорни уредник био је Радомир Б. Ракић.

– Од 1. маја 1984. године (бр. 411), главни и одговорни уредник био је др Душан Кашић.

– Од 15. маја 1987. године (бр. 484), главни и одговорни уредник био је Милан Д. Јанковић.

– Од 15. децембра 1989. године (бр. 546), главни и одговорни уредник био је Слободан Милеуснић.

– Од 15. фебруара 1992. године (бр. 598), главни и одговорни уредник био је Драган Терзић.

– Од 15. новембра 1993. године (бр. 640), одговорни уредник био је Драган Терзић, а главни уредник Миладин Бојић.

– Од 15. априла 1994. године (бр. 650), главни уредник био је Миладин Бојић.

– Од 15. јула 1994. године (бр. 656), одговорни уредник био је Љубивоје Стојановић, а главни уредник Миладин Бојић.

– Од 15. јануара 1995. године (бр. 668), одговорни уредник био је Љубивоје Стојановић, а главни уредник о. Атанасије (Ракита).

– Од 1. фебруара 1998. године (бр. 741), главни и одговорни уредник био је протођакон Радомир Б. Ракић.

– Од 15. фебруара 2003. године (бр. 862), главни и одговорни уредник био је доц. др Љубивоје Стојановић, а оперативни уредник Миладин Бојић.

– Од 27. априла 2003. године (бр. 867) (од овог броја промењен је формат новина, и уместо на новинској хартији и у већем новинском формату као раније, Православље је почело да излази као илустрована ревија тј. магазински тип листа, на квалитетној хартији, у пуном колору, у А4 формату), главни и одговорни уредник био је доц. др Љубивоје Стојановић, оперативни уредник Миладин Бојић, а технички уредник Марко Марковић.

– Од 1. октобра 2003. године (бр. 877), главни и одговорни уредник био је доц. др Љубивоје Стојановић, помоћник главног и одговорног уредника протонаамесник Миодраг Поповић, оперативни уредник Миладин Бојић, а технички уредник Марко Марковић.

– Од 15. јула 2004. године (бр. 896), главни и одговорни уредник био је протојереј проф. др Љубивоје Стојановић, помоћник главног и одговорног уредника протонаамесник Миодраг Поповић, а технички уредник Марко Марковић.

– Од 1. септембра 2004. године (бр. 899), главни и одговорни уредник био је протојереј проф. др Љубивоје Стојановић, помоћник главног и одговорног уредника протонаамесник Миодраг М. Поповић, оперативни уредник Бранимир Нешић, а технички уредник Марко Марковић.

– Од 1. октобра 2004. године (бр. 901), главни и одговорни уредник био је протонаамесник Миодраг М. Поповић, оперативни уредник Бранимир Нешић, а технички уредник Марко Марковић.

– Од 15. децембра 2010. године (бр. 1050), главни и одговорни уредник је био презвитељ др Александар Ђаковац, оперативни уредник Бранимир Нешић, а технички уредник Марко Марковић.

– Од 1. фебруара 2011. године (бр. 1054), главни и одговорни уредник је био презвитељ др Александар Ђаковац, оперативни уредник Срећко Петровић, а технички уредник Марко Марковић.

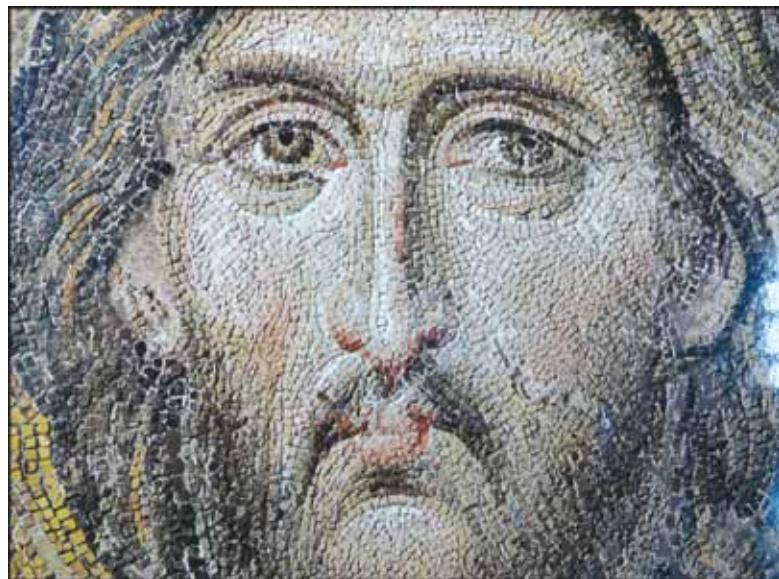
– Од 15. маја 2011. године (бр. 1060), главни и одговорни уредник био је презвитељ др Александар Ђаковац, а оперативни и технички уредник Срећко Петровић.

– Од 1. јуна 2017. године (бр. 1206), главни и одговорни уредник је протођакон др Дамјан Божић, а оперативни и технички уредник је потписник ових редова.

Човека бисмо могли назвати луталицом. Тумара и лута трагајући за изгубљеним идентитетом. Уз то, живи мислећи да је остварен, да је пронашао истину о себи и своје „ја“. Тако живећи живот лажног идентитета и личности, он живи животом неког другог „умишљеног себе“ каквим би желeo да буде а тренутно није, нити га други таквим сматрају. На крају, то лажно „ја“ нестаје и бива прогутано смрћу. То лажно „ја“ живи попут ефемерног лептира само „један дан“, али, и тада, под претњом ништавила и нигдине. Ипак, нико не жели да живи погрешно и животом какав му је сада. Том жељом улази у један расцеп између себе какав јесте и неког другог себе какав би желeo да постане. Психологи би нас подсетили на сукоб између идеалног и реалног „ја“.

Но, проблем није само психолошког карактера. У питању је трагични вапај и потреба за трајним идентитетом, за трајањем, опстајањем и вечношћу. Како доћи до истинитог „ја“ и сачувати га непрекидним? Да ли је овај захтев себичан и, коначно, има ли он икакве везе са Богом? Другим речима, да ли је Бог као „Ти“ уопште потребан човеку и његовим захтевима за вечношћу. Шта заправо треба да опстане вечно, тј. на шта бисмо могли свести наше „ја“. На ова питања није могуће одговорити сада и овде. Она нека буду за размишљање. Осврнимо се укратко само на следећа гледишта.

Појавом књиге Мартина Бубера *Ја и ћи*, као и развојем персонализма у философији (Јасперс, Хайдегер, Левинас...), застаревају индивидуалистичке концепције о човековој личности. Наиме, при заснивању својег „ја“ човек би требало да се ослања и фундира не на самом себи, као темељу своје онтологије и постојања. Немогуће је да из себе исцрпе

Христос Свједржитељ,
детаљ мозаика из
Цркве Свете Софије
у Константинопољу
(извор: Википедија)

У потрази за својим „ја“

Протојереј Александар Михаиловић

У Јеванђељу стоји да онај који „душу своју изгуби, сачуваће је“, као и да „ако зрно падне у земљу и умре донеће многи род“, док апостол Павле говори да „не живим више ја него живи Христос у мени“. Христово „Ја“ је вечно. Уз то, постао је човек Богочовек. Управо сједињењем са Њим до поистовећења, „преузећемо“

Његов идентитет и тако пронаћи истините себе

себе, односно да своје „ја“ (или биће, живот, постојање...) заснива и формира у односу са собом. Да би постојао и формирао „ја“ неопходан му је „Ти“, тј. други. Однос са другим даје му не само свест о себи него и само „ја“ као такво. Тек у релацији „ја-ти“ човек може пронаћи себе. Ово гледиште је било не само неодоливо привлачно за европске интелектуалце двадесетог века (писце нпр.), него је оно и неке православне теологе потакло да преиспитају сопствено предање и дођу до закључка да је хришћанство од самих почетака имало овакво учење о човеку.

По њему, човеку је потребан Други (Бог), „ја“ не може то бити без великог „Ти“. У односу оно се формира, расте и добија вечношт. Господ својом љубављу чини да човек буде човек. „Ти“ формира „ја“ које престаје да постоји без њега.

О томе су писали Оци Цркве, или другачијим језиком. И не само то. Да би човек стекао свој истинити идентитет, личност или своје право „ја“, услов за то је нешто сасвим парадоксално. Потребно је да наше „ја“ умре, да оно лажно и смртно нестане. Да би човек постао заиста човек, услов је да се „испразни“ од себе како би се у њега уселио Други, тј. Бог. Христос је Тай „Ти“ који је вечен. Његово „Ја“ треба да постане наше. Да бисмо га пронашли, потребно је да изгубимо „себе“ и тек такви, сишавши до смрти и „испразнивши“ се од сећства и себељубља, задобићемо свој истинити и вечни лик. Какав парадокс! Али ово је пут о којем говори Црква.

У Јеванђељу стоји да онај који „душу своју изгуби, сачуваће је“, као и да „ако зрно падне у земљу и умре донеће многи род“, док апостол Павле говори

да „не живим више ја него живи Христос у мени“. Христово „Ја“ је вечно. Уз то, постао је човек Богочовек. Управо сједињењем са Њим до поистовећења, „преузећемо“ Његов идентитет и тако пронаћи истините себе. То је пут превазилажења својих граница и превазилажења своје смрти. Наш идентитет тек тада постаје трајан, стабилан и вечен. Тако и наше тело и наша природа остају нетакнути, нетрулежни и онакви какви треба да буду бесмртни. Укратко, одрицањем од себе, умирањем лажног ега, човек усевања Христа у себе, задобија право „ја“, обожује се, постаје Христос, Син Божији и говори са Богом „лицем у лице“. Човек може и треба да постане бог, али љубављу према Другом и „мрежњом“ према лажном себи. То је стаза којом корача Црква и сви њени Свети.

У крипти Храма Св. Саве на Врачару отворена изложба „Албум сећања“

Наши свеци и наши преци – Албум сећања на наше претке из Првог светског рата

Дарко Ђешевановић

У пуној крипти Храма Св. Саве на Врачару приређен је и драмски програм у знак сећања на време и прилике ратних година Великог рата. Изведен је одломак драмског текста „Под маслинама на Крфу“

Проводом обележавања Видовдана и јубиларних година Великог рата, 23. јуна 2017. године, у крипти Храма Св. Саве на Врачару, отворена је изложба славним прецима у част, као једна од многобројних активности пројекта „Албум сећања на наше претке из Првог светског рата“, у организацији Савеза потомака ратника Србије 1912–1920. и Светосавске омладинске заједнице Архиепископије београдско-карловачке. Водитељка програма је била Милица Шутић, историчарка уметности и кустос Војног музеја из Београда.

Присутним се прво обратио јереј Далибор Стојадиновић, који је нагласио да је борба за „крст часни и слободу златну“ главна одлика нашег народа, те

да је ова изложба изузетно значајна јер се кроз њу пројављује љубав наших предака према Богу и отаџбини, која је потврђена жртвом голготских размера. „Историја не представља само факте и податке већ је, напротив, жива појава. Ове фотографије и ова изложба нам сведоче да је историја жива, и да ће наши преци бити живи док год их носимо у своме сећању и своме памћењу.“

Александар Василић, руководилац пројекта „Албум сећања на наше претке из Првог светског рата“, приликом свог обраћања на отварању изложбе рекао је да је ова изложба још једно сведочанство о томе да потомци нису заборавили своје претке и подсетио на гостовања у Паризу, Црној Гори и многим градовима

Србије. „Захваљујући овој изложби, имамо прилику да након стотину година сазнамо имена и презимена тих хероја, видимо њихов животни пут и, нажалост, њихову трагедију у Великом рату.“ Он је истакао да је у свим изложбеним просторима забележена огромна посебеност.

Др Милош Ковић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, започео је своје обраћање напоменом да наша држава није на достојан начин обележила стогодишњицу од почетка Великог рата, и да се није на примеран начин одужила нашим славним прецима. Ипак, споменувши да не треба кривити само државу, проф. Ковић је рекао да се требамо запитати шта смо сви ми, као појединци, урадили на том

плану. Решење је да направимо отклон од лажних тема и преокупација, и да свако од нас пружи конкретан допринос тако што ћемо, за почетак, уредити спомен обележја нашим херојима, која су, тренутно, већином запуштена и обесвећена. Први светски рат је карактеристичан и по томе што се за време његовог трајања, у Европи први пут појављују концентрациони логори, у које су већином смештани Срби. Први светски рат је на тај начин био покушај геноцида по српски народ, и то не само у Србији, већ и на осталим околним српским територијама.

По др Ковићу, ова изложба је веома значајна јер гледајући лица хероја, имамо прилику да размишљамо о њиховој снази и жртви. Кључна разлика између њих и нас је у спремности на жртву, и на тој жртви им вечно морамо бити захвални.

У пуној крипти Храма Св. Саве на Врачару приређен је и драмски програм у знак сећања на време и прилике ратних година Великог рата. Изведен је одломак драмског текста „Под маслинама на Крфу“ који је 1926. године написао учитељ и књижевник Срећен Динић, према личним сећањима и запажањима. Одломак је припремио историчар Ђорђе Мамула, а извели су га Стефан Урош Тешић и Андреј Пиповић, глумци са Академије уметности у Београ-

ду, уз кларинет Уроша Новаковића.

У завршном делу програма наступио је Хор слависта Филолошког факултета Универзитета у Београду, под диригентском палицом Ане Грујић. Хор слависта је затворио вече изванредним извођењем нумера „Ово је Србија“, „Журавли“ и „Тамо далеко“, након којих су награђени дугим аплаузом.

Пројекат „Албум сећања на наше претке из Првог светског рата“ покренут је 2014. године у склопу активности Савеза потомака ратника Србије 1912–1920, и реализује се са благословом Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја и Његове Светости Патријарха московског и целе Русије Г. Кирила, у сарадњи са Управом за сарадњу са дијаспором и Србима у региону Министарства спољних послова.

Пројекат представља резултат напора да се ода почаст појединачцу – српском војнику и његовом несебичном жртвовању за правду, слободу и истину и део је прикупљене историографске грађе из периода Првог светског

рата коју су потомци послали у част сећања на своје претке, учеснике Великог рата.

Обележавање стогодишњица историјског догађаја какав је Први светски рат, за цео српски народ представља својеврсну привилегију – привилегију спознања друштвеног и цивилизацијског хода кроз време и конституисања културно-историјске верикале.

Историја нас обавезује да то катарзично искуство не препустимо забораву, већ да се освештимо и покренемо обнову општих вредности: љубав, чест, културу сећања, стваралаштво и надасве – хуманост. Историја нас позива да преузмемо личну одговорност за будућност наших потомака.

Изложба је за посетиоце била отворена од 23. јуна до 6. јула 2017. сваког дана од 10.30 до 19 часова.

Српски народ у ковитлацу демографске катастрофе: данас на постјугословенском простору има око милион Срба мање него 1991. године

гр Александар Раковић

На популациону катастрофу српског народа посебно је утицао одлив неколико стотина хиљада људи у продуктивној животној доби, који су у таласима, од почетка распада Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, напуштали српски етнички простор и емигрирали у Западну Европу, Северну Америку, Аустралију и Нови Зеланд

Неколико месеци сам размишљао да за *Православље* напиши текст о демографској катастрофи у којој се нашао српски народ почетком 21. века. Међутим, неке друге теме су се тренутно указивале актуелније, али свакако не и важније од демографског колапса из ког за сада нема јасног излаза. Текст професора др Мирольуба Јевтића („Новац“ неће спречити демографски суноврат Србије“, *Политика*, 27. јун 2017) приморао ме је да више не одлажем писање текста о биолошком нестајању нашеја народа. Јевтић у тексту тврди да се државна политика ради повећања наталитета не може водити само додатним новчаним давањима, већ да се мора радити на обнови религиозности. Јер, каже Јевтић, религиозни народи имају вишу стопу наталитета од народа у којима је религиозност ослабила, упркос томе што су ови слабије религиозни финансијски богатији. Новац, дакле, не утиче на број чланова породице. То је познато.

Српски народ, невелик по бројности, нашао се у овом демографском ковитлацу заједно са осталим европским народима. С тим што Велика Британија и Немачка могу да дограбе неколико стотина хиљада Польака годишње – и то и раде – како би повећавали наталитет европског становништва на британском и немачком тлу где иначе демографску експлозију

доживљавају муслимани. Република Србија нема услове да позове и прими на рад становништво других делова Европе које би се у историјском процесу интегрисало у српску нацију. Изузетак чине малобројни случајеви склапања уговорених бракова – преко проводација – најчешће између православних српских момака и римокатоличких албанских девојака.

У време док сам био државни службеник министарства вера Савезне Републике Југославије (2001–2003) и Републике Србије (2008–2012), код нас је долазио Војин Вучићевић који је био на челу хуманитарне организације „Стара Рашка“. Вучићевић је био посвећен обнови и изградњи српских цркава у свом крају, али се истовремено бавио посредовањем односно проводацијем ради склапања бракова Срба са Албанкама. Био сам веома скептичан према тим његовим напорима због лошег искуства које је наш народ имао са албанским народом у блијој и даљој прошlostи. Питао сам га: „Војо, зар немате боље решење од тог?“ Он ми је одговорио: „Александре, предложите ми боље решење.“ Нисам, наравно, имао одговор.

Према Вучићевићевим речима, до 2014. склопљено је између 300 и 400 бракова српских момака из Старе Рашке и албанских девојака из околине Скадра које су дошли да живе у Србији. У тим бра-

ковима се родило око 500 деце. Вучићевић је потом нашао канале да за српске момке пронађе и руске девојке из пасивних крајева Руског света, као и девојке из Средње Азије. Алтернатива томе је било гашење домаћинстава, а потом и читавих села. Напори Воје Вучићевића и његове организације вредни су помена. Али то је микро план.

А шта је са макро планом? У каквом демографском стању се данас налази српски народ? За што данашњу ситуацију описујемо као демографски колапс? Сурово су ми звучале речи близског сарадника тадашњег премијера Републике Србије Ивице Дачића, када смо једног јутра 2012. седели на дрђолском кеју, у српској престоници: „Ако не нађемо решење за демографску катастрофу, на овом месту ће за двеста година бити албанске цамије“. Сурово, али реално.

Погледајмо табелу која приказује у којој мери је на постјугословенском простору српски народ десеткован за само дводесет година. (Проблем је то што су последњи пописи у Републици Словенији и Републици Македонији, на којима се бележи етничка слика, одржани 2002. па се број Срба на постјугословенском простору почетком друге деценије 21. века приказује угрубо, али се уочава слика неповољних демографских кретања.)

Број Срба на последњем попису у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији (1991) и на последњим пописима у бившим југословенским републикама: Словенија, Македонија (2002), Србија, Хрватска, Црна Гора (2011), Босна и Херцеговина (2013)

1991		2002, 2011–2013	
Србија	6.428.420	Србија	5.988.093
Босна и Херцеговина	1.369.258	Босна и Херцеговина	1.086.733
Хрватска	580.762	Хрватска	186.633
Црна Гора	57.176	Црна Гора	178.110
Словенија	47.097	Словенија	38.964
Македонија	44.159	Македонија	35.939
Укупно	8.526.872 Срба	Укупно	око 7.514.472 Срба

Будући да на Косову и Метохији живи око 100.000 Срба који су одбили да буду пописани на такозваном „Косову“ (2011), тиме би почетком друге деценије 21. века број Срба на постјугословенском простору износио око 7.610.000.

Дакле, декларисаних Срба на постјугословенском простору данас има скоро милион мање него 1991 – а недостаје вероватно и више од милион Срба – посебно ако се узме у обзир да је на последњем попису у СФР Југославији било око 700.000 декларисаних Југословена међу којима се крио знатан број Срба или грађана из мешовитих породица у којима је један родитељ био Србин.

Притом, демографска катастрофа није изазвана ратним губицима српског народа у Грађанском рату у СФР Југославији (1991–1995) и Рату на Косову и Метохији који је пратила агресија НАТО пакта на СР Југославију (1998–1999). Према Веритасовим подацима, на простору Републике Српске Крајине и Републике Хрватске погинуло је или нестало 7.134 Срба. Према Републичком центру за истраживање рата, ратних злочина и тражење несталих лица Републике Српске, у сукобима у Босни и Херцеговини погинуло је 26.714 Срба. Према књизи *Јунаци отаџбине* (Београд, 2000), у рату против албанских терориста и НАТО агресора погинула су 1.002 припадника Војске Југославије и Министарства унутрашњих послова Републике Србије. Према *Косовској књизи*

памћења (Београд, 2011), 1998. и 1999. погинуло је и 1.196 српских цивила. Укупан број погинулих Срба у ратовима деведесетих био би нешто изнад 36.000 људи што нипошто није могло да утиче на тако драстичан демографски колапс каквог смо сведоци данас.

На популациону катастрофу српског народа посебно је утицао одлив неколико стотина хиљада људи у продуктивној животној доби, који су у таласима, од почетка распада Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, напуштали српски етнички простор и емигрирали у Западну Европу, Северну Америку, Австралију и Нови Зеланд. Нажалост, ти таласи још увек нису утихнули. Државе енглеског говорног подручја посебно су биле заинтересоване да приме Србе који су избегли током и после ратних страдања као и Србе који су се отишли за економским бойкотом. Наши сународници су своје породице довели у нове средине или су у новим срединама створили породице и добили потомство. Извесно је да се највећи број њих – скоро сви – неће вратити у српске земље или постјугословенски простор.

Док је у претходној деценији просечна српска породица у Републици Србији била четворочлана (отац, мајка и двоје деце), у овој деценији просечна српска породица у Републици Србији има само једно дете односно три члана: оца, мајку и дете. Разлози за ову појаву су углавном економске природе: проблем запошљавања, слабе

плате и стамбена несигурност. Да би српски народ у наредним деценијама остварио демографски пораст, потребно је да српске породице имају најмање троје деце.

На нама који смо у српским земљама – у Републици Србији, Републици Српској и Црној Гори – је да пронађемо пут којим ћемо ићи како би побољшали наталитет свог становништва. У овом моменту се чини да тумарамо у магли и потребно је да се прво издигнемо изнад магле како бисмо видели боља решења од ових која сада имамо. Потпуно се слажем са професором Јевтићем да само новчани издаци нису решење за демографски колапс. Подизање свести у нашем народу било би много важнија инвестиција, али то није лако када се узму у обзир европски трендови којима „тежи мо да припадамо“.

Како убедити савремене Српциње да је рађање детета Божији благослов, а не пукни пут да се особа „оствари као мајка“? Како убедити савремене Србе да буду храбрији и да стварају породице упркос очитим економским недаћама, јер ако их не остваре у продуктивном биолошком моменту, можда их никад неће створити? Улога Српске Православне Цркве у овим изазовима мора бити изричитија и видљивија, чак и партнерска са властима Републике Србије и Републике Српске. Религиозност јесте важна када је реч о промишљању за стварање породице и остваривање потомства.

„Српске ратне песме“ – концертни албум посвећен Првом светском рату

Обележавање стогодишњице Првог светског рата био је повод за различите видове међународне сарадње српских научних и културних делатника. Плод једне од тих је компакт диск и грамофонско издање под насловом „zeitkratzer / Svetlana Spajić / Dragana Tomić / Obrad Milić – Serbian War Songs“ (zeitkratzer Records 2017), који су заједно осмили Светлана Спајић и Рајхолд Фридл (Reinhold Friedl).

Неколико година дуго познанство уметничког директора авангарданог ансамбла „Цајткрацер“ (Zeitkratzer, у преводу „Гребачи времена“) Рајхолда Фридла са ветераном у певању српских традиционалних напева, Светланом Спајић, довело је до сарадње која је своју београдску премијеру имала 14. маја 2015. године на концерту у Културном центру Рекс. Поводом стогодишњице од почетка Првог светског рата, тема концерта биле су српске ратне песме у извођењу певачица Светлане Спајић, Драгане Томић и седамдесетосмогодишњег певача, диплара и гуслара Обрада Милића из Жегара у Далмацији, а у пратњи, за ту прилику, само три члана ансамбла, Рајхолда Фридла на клавиру, Буркхарда Шлотхауера (Burkhard Schlothauer) на виолини и Мориса де Мартина (Maurice de Martin) на удараљкама. Следећи наступ, берлинска премијера, одржан је у „Кући култура света“ (Haus der Kulturen der Welt) 16. јануара 2016. године. Концерт је у целости снимљен и у јуну 2017. године појавио се као цд и грамофонско издање под насловом „zeitkratzer / Svetlana Spajić / Dragana Tomić / Obrad Milić – Serbian War Songs“.

Припреме за ове наступе и међусобно упознавање музичара били су врло кратки. За импровизовану музику то није препрека, али је за успешно комбиновање са потпуно другачијим музичким жанром каква је традиционална музика, посебан изазов. Иако је ансамбл већ имао искуства са народном музиком, што је забележено на два издања, „Volksmusik“ и „Neue Volksmusik“, сусрет са српским музичким наслеђем био је нешто ново.

Према сведочењу савременика када су кнеза Милоша Обреновића питали шта му се највише свидело када је чуо први пут гудачки оркестар, рекао је оно на почетку (када се оркестар штимовао).

Звуци које производе инструменти на овом албуму могу личити на ту „буку“ која се допала кнезу Милошу. Оно што се неупућеном слушаоцу може учинити као несувисла збрка тонова има врло важно место у развоју савремене класичне музике, док се име ансамбла „Цајткрацер“ у музичком свету изговара са великим поштовањем. За њих се може рећи да померају границе музике јер из класичних инструмената извлаче звуке који се могу чинити бизарним, али и изненађујуће интензивним. Овај деветочлани европски састав за импровизовану и нову музику, са радним седиштем у Берлину, за собом има осамнаестогодишње искуство и преко двадесет издања.

Ово, скоро сат времена дуго издање, доноси дванаест песама тако да дају хронолошки след српске ратне драме: „Кад облаци крену с мора“, „Јесам ли ти говорила миље“, „Атентат у Сарајеву“,

„Синоћ Ђорђе кроз Ваљево прође“, „Мачков камен“, „Кад ја пођем земљу бранит“, „Дође Швабо“, „Без извора нема воде“, „Иде Петар преко Албаније“, „Креће се лађа“, „Поздрав Живојину Мишићу“ и „Бис“. За овако драматуршки конципиран албум, може се рећи да је и сам античка трагедија у свој пуноћи. Он вас готово одмах уводи у вртлоге Великог рата, живо увлачи у догађаје који му претходе, као и у саме борбе.

Свака песма појединачно је мало уметничко дело за себе. Овом приликом биће поменуте само неке. „Атентат у Сарајеву“, непуних четрнаест минута дуга песма у класичној епској форми, испевана је уз гусле у којој се Обраду Милићу постепено прикључује цео ансамбл. Музицирање „Цајткрацера“ подсећа на индустријску буку (ону која је одликовала Велики рат), али која успева да пригуши гусларско певање (чини се и додатно у постпродукцији) што указује на гушење људског гласа буком ратних оруђа, нарочито оног који пева о слободи (што је и основни мотив цelog албума). Ово је утолико важније јер је индустрија оруђа за уништење људских живота управо у време Великог рата започела свој смртоносни ход и доживела процват који практично до данас није стао.

Посебну динамику имају песме попут „Синоћ Ђорђе кроз Ваљево прође“ која је права увертира у следећу „Мачков камен“, у којима до изражaja долази врхунска певачка техника Светлане Спајић и Драгане Томић. Ова песма одскаче по мелодичности, фантастичном певању и одлично уклопљеном оркестрирању који доча-

равају битку за важну коту Мачков камен и тешку драму одступања српске војске. Док је слушате, пролази вас језа и имате осећај да се у борби хватате за гушу. Песма има све предиспозиције хит-сингла, ако се тако нешто за ову врсту музицирања може рећи.

Шеретску „Дође Швабо“, начињену од стихова које је српска војска испевала на разним деловима фронта, доживљајно потпуно мења звучни контраст тонова које оркестар производи доцаравајући звук надирућих авиона, те се чини као да сте на самом бојишту.

Нарочито су потресне „Кад ја поћем земљу бранит“ и „Иде Петар преко Албаније“. Прва стиховима описује истргнутост од дотадашњег начина живота и озренским старинским начином певања са особеним бојама гласова драматизује наступајући коб, а врло тихо музицирање оркестра најављује језу рата, док друга „Иде Петар преко Албаније“ сублимира трагедију повлачења српске војске и народа.

Уметничка дела често су само скица догађаја које покушавају да опишу или доцарају. На прво слушање „видите“ да је овај албум слика, и то врло жива. Певање Светлане Спајић и Драгане Томић побуђује најдубља осећања, описује људске патње, напор

и пуноћу жртве, како појединца, тако и целе заједнице. Посебну емотивност песмама, нарочито онима које би се могле посматрати као „мушки“ даје то што их изводе певачице. Са друге стране, оркестар од нумере до нумере успешно слика звучне кулисе ратних дешавања, а вешто, надахнуто и технички прецизно произведени звуци фијука метака, зујања граната, падања бомби, налета авиона (на каквом би им и Ханс Цимер позавидео), те крећања целе ратне машинерије, сва та какофонија тонова, све и да не знate тему албума, јасно вам указују да се одиграва велика борба. Посебну боју нумерама даје тон гусала који се савршено уклапа са музицирањем оркестра, док минималистички приступ „Цајткраџера“ изврсно наглашава праисконску снагу српског певања, његову свежину и актуелност.

С обзиром на то да је посреди живи албум, одсуство снимака реакције публике између песама може се учинити чудним, међутим такво продуцентско решење омогућава да слушалац остане стално присутан у вртлозима збијавања и не губи везу са предоченом драмом.

Светлана Спајић, Драгана Томић и Цајткраџер трио
(фотографија са београдског концерта, Данко Страхињић)

Обрад Милић и Цајткраџер трио (фотографија са београдског концерта, Данко Страхињић)

Замерке би се могле упутити на веома упитно блед и слабо видљив наслов албума као и на врло проблематичан одабир насловне фотографије која приказује силуете британских војника из Великог рата, јер сигурно је могла бити одабрана нека упечатљивија са приказом српских чиме би издање било и визуелно затокружено. Ипак, за похвалу је да издање прати мален, али добро опремљен додатак са песмама на српском, преводом стихова и објашњењима на енглеском језику. То ће свакако заинтересованом слушаоцу помоћи да сазна више о пореклу песама, али и што је још важније да боље спозна драму српске борбе и снагу духа које ово издање на нов и занимљив начин преноси.

Остаје нам да се надамо да ће Београд у скорије време угостићи овај занимљив ансамбл у пуном саставу и да ће домаћа публика имати прилику да се на овај начин подсети на дивовску борбу наших предака.

Данко Страхињић

НАУКА, УМЕТНОСТ, КУЛТУРА...

Маријана Пејировић

СЕРГИЈЕВ ПОСАД

Древни руски рукописи

Како јавља руски информативни портал Православие.ру (<http://pravoslavie.ru/>), а преноси домаћи портал Pouke.org, на званичном сајту Троице-Сергијеве лавре, на адреси <http://old.stsl.ru/manuscripts/index.php>, постављено је преко 14.500 рукописа којима је отворен приступ. Скенирање ових рукописа реализован је у оквиру заједничког пројекта Троице-Сергијеве лавре и Руске државне библиотеке.

Сви ови вредни рукописи подељени су по категоријама и збиркама. Међу овим дигитализованим рукописима, постављеним на интернет трудом Троице-Сергијеве лавре, доступни су и рукописи из Синодалне библиотеке, Библиотеке Московске Духовне Академије, Библиотеке Троице-Сергијеве лавре итд., као и многе старе и ретке књиге и друга раритетна издања.

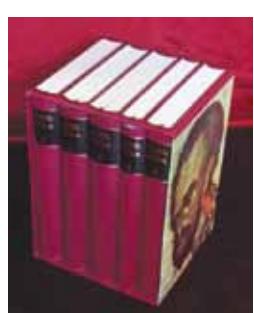
Извор: Вечерње новости / Pouke |

<http://www.novosti.rs> / <http://pouke.org>

НИШ

Сабрана дела Светог Јована Златоустог

Православна Епархија нишка обавештава да је комплет првих пет томова *Сабраних дела Светог Јована Златоустог*

(томови 1–5 + кутија) доступан у продаји. Комплет можете набавити у продавницама Епархије нишке у Нишу, на адресама Свети цар Константин – ул. Душанова 48, и Света царица Јелена – ул. Страхињића Бана 1, као и путем телефона (+381) 018/243–799.

Како се наводи на вебстрани посвећеној издању сабраних дела

Теолошки погледи

ВЕРСКОНАУЧНИ ЧАСОПИС

Теолошки погледи на интернету

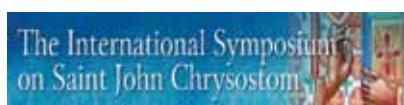
Са радиошћу обавештавамо читаоце *Теолошких погледа* да је на адреси <https://teoloskipogledi.spc.rs/sr/> доступан вебсајт нашег часописа на српском и енглеском језику. Доступни су, у дигиталном облику, чланци и студије из свих до сада објављених бројева *Теолошких погледа* – од 1968. до 2016. године.

Уредништво часописа *Теолошки погледи*

овог великог учитеља Цркве (<http://jovanlatousti.eparhijaniska.rs/>), у припреми је и шести том Сабраних дела Светог Јована. Књига ће имати следећи садржај: Беседа о Евтропију евнуху, патрицију и конзулу; Беседа кад Евтропије, нашавши се изван Цркве, би одведен; Беседа кад Сатурнин и Аврелијан беху прогнани, и Гајна изађе из града; Беседа по повратку из Азије; Беседа о поновном прихватању Северијана; Беседа пред изгнање; Беседа када је одлазио у изгнанство; Три беседе казане када се вратио из првог изгнанства; Слово онима који се саблажњавају оним што се до-гађа; Два писма папи Инокентију; Седамнаест писама Олимпијади; Писма разним лицима (220 писама); Беседа на Свету Пасху; Беседа на Вазнесење.

Извор: Епархија нишка |

<http://eparhijaniska.rs/>

БИЈЕЉИНА

Међународни симпозион о Светом Јовану Златоустом (407–2017)

Двадесет пет међународно признатих теолога окупиће се од 19. до 22. октобра у Епархијском центру у Бијељини како би дискутовали теолошка, историјска, културолошка и друга питања у учењу Св. Јована Златоустог која су релевантна и за наше доба.

Православна Епархија зворничко-тузланска и Православни богословски факултет Универзитета у Београду, у сарадњи са Православним богословским факултетом у Фочи, од 19. до 22. октобра 2017. организоваће међународни симпозион о Светом Јовану Златоусту обележавајући 1610. годишњицу његовог престављења (†407).

Шта овај симпозион чини посебним? Водећи богослови из читавог света окупиће се како би расправљали о разним видовима значајне теме: „Благодаримо ти на овој Светој Литургији“, која се заснива на речима Светог Златоуста из његове Божанске Литургије.

Познат као неко ко објединује теорију и праксу, Јован Златоуст се сматра великим Учитељем Цркве који нуди визију спасења и надахнује генерације. Егзегеза Св. Јована и његови увиди показују се изузетно плодним у данашње доба, будући да нас позивају да откријемо духовне благодати у најскривенијим места-ма, не само Светога Писма, него и целокупне стварности.

Овај симпозион концентрисаће се на Златоустову улогу у историји Истока и Запада, као и на посреднички потенцијал његове дубоке теолошке визије за свеукупно хришћанство.

Учесници: Хризостом Саватос, Атанасије Јевтић, Игњатије Мидић, Гијом Бади, Данијел Буда, Хризостом Стамулић, Алексеј Иванович Сидоров, Атанасије Лемесоски, Амвросије Ермакоф, Јелисеј

Симонопетрит, Свilen Тутеков, Василије Гондикакис, Порфирије Перић, Петар Врањкић, Горан Секуловски, Максим Васиљевић, Дејан Ј. Лучић, Ненад Тупеша, Стијепан Дувљак, Теодосије Петреску, Василиос Мансур, Србољуб Убипариповић и други.

Ови истакнути научници из различитих хришћанских традиција бавиће се свагда актуелним проблемом односа древности и савремености износећи на светлост дана велики број питања из различитих области са нагласком на теологији, историји, ерминевтици, философији, као и античкој и модерној философији.

За више информација на ову тему, молимо посетите интернет страници симпосиона: <http://chrysostom.pbf.rs>. На овој страници доступан је и програм симпосиона.

Извор: <http://chrysostom.pbf.rs/>

ЗАГРЕБ

Представљена књига Митр. Порфирија

У препуној сали Новинарског дома у Загребу 29. јуна 2017. године представљена је књига Митрополита загребачко-љубљанског др Порфирија Зајреј и ја се волимо јавно.

У књизи су сакупљени интервјуји и обраћања Митрополита Порфирија који су објављени током прве године његове службе на катедри Митрополита загребачко-љубљанског. Књига је објављена у Србији у издању „Беседе“, издавачке куће Епархије бачке, а потом и у Загребу, у издању Српског културног друштва „Просвjeta“.

На представљању књиге говорили су историчар Чедомир Вишњић, новинар Саша Косановић, теолог и

Додељена награда „Професор др Радмила Милентијевић“ за изучавање руско-српских веза

Филозофски факултет Универзитета у Београду 30. јуна 2017. године био је домаћин најбољим студентима српског језика, српске књижевности, русистике и историје, њиховим менторима и професорима који су се окупили поводом доделе награда из фонда који је за ову намену пре десет година основала проф. др Радмила Милентијевић, професор емеритус на Градском универзитету у Њујорку. После поздравне речи госпође Милентијевић, познате и по научном раду у области историографије и по својој добротворној активности, присутнима се обратио председник комисије др Александар Петров и образложио критеријуме који су представљали основ за доделу награда. За постигнут успех на основним академским студијама награђени су Драгана Радојчић и Тамара Танасијевић са Катедре за славистику, Стефан Милосављевић са Катедре за српски језик са јужнословенским језицима и Ана Козић са Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима (Филолошки факултет), Жељана Пушкић и Александар Савић са Одељења за историју (Филозофски факултет). У категорији најбољих мастер радова награђени су Јелисавета Филатова са Одељења за историју Филозофског факултета, за мастер рад под насловом „Србија и Црна Гора од цетињске свадбе до абдикације краља Милана“, Кристина Микавица са Филолошког факултета, за мастер рад о учењу руског језика на српском говорном подручју под насловом „Мотивациона функција уџбеника руског језика за средњу школу – конструкцијска решења на плану макроструктуре“, док Лазар Милентијевић и Никола Мильковић са Филолошког факултета деле награду за мастер радове из области руске књижевности „Гогольева духовна трагања“ и „Приповетка Ошац Серије Л. Н. Толстоја“. Најбоља докторска дисертација одбрањена током протекле академске године, по оцени Комисије, јесте теза Зорана Бајина са Филозофског факултета „Мирослав Спалајковић (1869–1951) – биографија“. У беседама декана Филолошког и Филозофског факултета, као и ментора награђених кандидата, истакнута је неопходност даљег популарисања студија србијске, русистике и историје, као и подстицања научног интересовања руско-српских културних и историјских додира и веза, у чему ова награда, по једнодушној оцени присутних, игра изузетну улогу.

Др Ксенија Кончаревић

новинар Бранимир Пофук, ректор Еванђеоског теолошког факултета у Осијеку др Петер Кузмич, теолог и писац Јадранка Брнчић, председник Српског народног вијећа др Милорад Пуповац, бивши пред-

седник Републике Хрватске др Иво Јосиповић и аутор књиге. Новинар и теолог Драго Пилсел био је модератор овог дogađaja.

Извор: [Митрополија загребачко-љубљанска |](http://mitropolija-zagrebacka.org/)
<http://mitropolija-zagrebacka.org/>

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Маријана Петровић

Ђакон Брандао (други здесна)

ЛИСАБОН

Композитор постао ћакон

Како извештавају *Вечерње новости* од 24. јуна ове године, Португалец Пауло Брандао (66), после више од четири деценије бављења музиком и завидне каријере универзитетског професора и композитора, одлучио је да одложи нотне свеске и постане свештено лице Цркве Христа Спаса у Лисабону. Ђакон Брандао сада служи у нашој богомољи у Лисабону, као клирик СПЦ.

„Одувек ме је пружала жеља да служим Христу“ – каже за новине ћакон Брандао. „Рођен сам и одрастао у римокатоличкој породици. Након што сам засновао породицу, није било могуће да постанем католички свештеник, али сам, ипак, завршио теолошке студије. Тада сам се и сусрео са питањем брака свештеника, и открио и православно учење о томе.“

Прве контакте са православљем имао је 1974. године, после војног пуча и португалске Априлске револуције. Тада су у његову отаџбину почели да пристижу православни емигранти из источноевропских земаља, настале су прве православне цркве у Португалији, којима су почели да приступају и рођени Португалци.

„У православну веру примљен сам 1975. године, у време Ми-

трополита Гаврила, првог Португалца православног епископа у 20. веку“ – прича ћакон Брандао. „Време је пролазило, али жеља да постанем свештеник није. Тако сам по промисли Божјој 2016. године сусрео оца Жоана, православног каталонског свештеника.“ Тај сусрет је пресудно утицао на његову одлуку да служи у Српској Православној Цркви.

Ђакон Пауло Брандао имао је врло богату и успешну музичку каријеру, овенчану бројним португалским и међународним признањима. Осим што је 20 година предавао на Националном музичком конзерваторијуму у Лисабону, деценијама је компоновао музику за позоришне представе, цртане и документарне филмове.

Извор: *Вечерње новости / Pouke | http://www.novosti.rs / http://pouke.org*

БЕЧ

Јубилеј литургике

У крипти Шкотске цркве (Schotten kirche) у Бечу, 23. јуна 2017. године бечки кардинал Кристоф Шенборн, поводом јубилеја педесет година Науке о Литургији и теологији Светих Тајни на Бечком универзитету, начаљствовао је завршном вечерњом службом. Током службе, присутни верници отпевали су велики број црквених песама које припадају традицији Западне Цркве. Кардинал је овом приликом говорио о литургијском богословљу, посебно истакавши снагу Свете Литургије која утиче на духовни живот.

Извор: *Епархија аустријско-швајцарска | http://www.crkva.at/*

ЗАГРЕБ

Састанак на високом нивоу

Митрополит загребачко-љубљански Порфирије примио је 29. јуна 2017. године у просторијама Митрополије загребачко-љубљанске у Загребу Улеа Кристијана Квармеа, бискупа Норвешке протестантске цркве из Осла. У срдачном разговору бискуп Уле Кристијан и Митрополит Порфирије дотакли су се разних тема, и богословско-црквених и друштвено-политичких. Митрополит Порфирије је упознао бискупа Улеа са положајем Српске Православне Цркве у Хрватској.

Извор: *Митрополија загребачко-љубљанска | http://mitropolija-zagrebacka.org/*

КАНАДА

Молитва поводом 150. годишњице државности

Поводом прославе 150. годишњице од потписивања конфедерације, Конференција канонских епископа Канаде саставила је посебну молитву која је, по договору свих православних епископа у Канади, произнешена у свим православним храмовима Канаде у недељу, 2. јула 2017. године.

Молитва за Богомчувану државу Канаду поводом 150-годишњице државности

Боже Свети, Свемогући Оче, Јединородни Сине, и Свети Ду-

ше, који својим премудрим промислом владаш свом творевином, благодаримо Ти и молимо Ти се за Богомчувану земљу Канаду, њен богољубиви народ и грађанске власти. Дај нам, Господе, трајни и истински мир. Усади у наша срца љубав за Твоју Свету Православну Цркву и за све људе да у миру и чистоти живимо са страхом Твојим и побожношћу. Сачувај Господе ову земљу Канаду, овога 150. славља, од глади, куге, потопа, земљотреса, огња, мача, најезде непријатеља и грађanskог рата. Сачувај наше породице у слози и љубави, поучи нашу децу, води омладину, буди подршка осталима, брани сиромашне, излечи оболеле, сети се утамнених, поврати оне који одлуташе и сједини све са Једном, Светом, Саборном, и Апостолском Црквом. Јер си ти наш Бог, и теби славу узносимо Оцу, и Сину, и Светоме Духу, сада и увек и у векове векова. Амин.

Извор: Епархија канадска | <http://www.istocnik.ca>

АЛБАНИЈА Црквена гимназија

Како преноси вебсајт Инфослужбе СПЦ (спц.срб), недавно је чином водоосвећења отворена црквена гимназија у албанском граду Корчи. Ова школа је у саставу образовног система Албанске Православне Цркве. Чин водоосвећења је обавио Архиепископ Тиране, Драча и све Албаније Његово Блаженство Анастасије, уз саслужење Митрополита Корче Јована и Митрополита Амантије Натанаила.

ДАМАСК У Богу, Антиохијо!

На дан празника Светих Апостола Петра и Павла по григоријанском календару, 29. јуна увече, у Саборној цркви Пресвете Богородице у страдалном и ратом разрушеном граду Дамаску (у Сирији) одржан је духовни концерт под називом „У Богу [или: Код Бога], Антиохијо!“. Свети Петар и Павле су заштитници некадашњег апостолског центра, Антиохије, по којој носи назив и помесна Антиохијска Православна Црква.

Овај концерт извео је ансамбл „Духова Лира“, а цео догађај преносиле су Сиријска државна телевизија (<http://www.rtv.gov.sy/>) и хришћанска либанска телевизија „Телелумиера“ (<http://www.noursat.tv/>), као и Фејсбук страница православне Антиохијске Патријаршије.

На Фејсбук страницама Антиохијске Патријаршије (на адреси <https://www.facebook.com/pg/Antiochpatriarchate.org>) могу се погледати снимци овог концерта и послушати духовна музика из овог дела света, те између остalog чути и занимљиве православне арапске мелодије.

Извор: <http://www.antiochpatriarchate.org>

Чину отварања школе присуствовали су градоначелник Корче, префект и председник области, бивши потпредседник владе Нико Пелеши, ректор Универзитета Фан Ноли и друге угледне личности града, родитељи и верници. После освећења просторија Архиепископ се обратио присутним говорећи о потреби високог образовања, при чему је апеловао на ученике да се враћају у своју отаџбину, без обзира на то где се одлуче да наставе своје постдипломске студије, како би своје знање учинили доступним своме народу и својој земљи.

У наставку је Блажењејши са угледним личностима разгледао школске објекте и савремене просторије, где су присуствовали концерту класичне музике.

Ова школа, која носи име грчког философа Платона, би-

ће угледна школа не само због своје опремљености, већ и због свог елитног наставног особља. То је угледна школа, захваљујући напорима и очинској бризи Архиепископа Анастасија, који не само што је омогућио њену изградњу и опремање, већ и као председник Фондације „Дух љубави“ наставља да подржава ову школу и духовно и финансијски, као што чини с десетинама других образовних, културних и друштвених установа Албанске Православне Цркве. Његово Блаженство Анастасије и аутокефална Православна Црква у Албанији улажу огромне напоре у уздижењу нивоа просвете више од дводесет пет година.

Извор: Албанска Архијескапија

(превод са енглеског:

Информативна служба СПЦ)

Видовдан у СПЦ

И још једном да одговорим на питање: чији сте ви, мали Срби?

Ми смо потомци Косовских јунака који се жртвоваше за крст часни и слободу златну; самоникле и бујне гране народног дрвета које на Косову би скресано до стабла, и стабло срублјено до близу корена. Не усахну то дрво, јер га крв крсних мученика оживотвори. Не осуши се срублјено стабло, јер царство небесно, које витези крста изабраше, даде му снагу да озелени и пусти гране...

(Беседа Св. Владике Николаја изговорена на 550. Видовдан у манастиру Раваница, 1939. године)

У Крушевцу

Уочи Видовдана, 27. јуна 2017, када Црква Лазарица прославља свога ктитора и заштитника Светог великомученика кнеза Лазара, свечано бденије су служилиprotoјереји-ставрофори Љубиша Милошевић и Љубивоје Радовић, прота Будимир Којић, protoјереј Мирослав Пешић, јереј Далибор Весић, protoјакон Андрија Јелић и ћакон Стефан Ђурђевић. Након бденија преломљен је славски колач поводом крсне славе Хора Св. кнеза Лазара. Након службе Божије, на платоу испред Лазарице ученици и наставници Музичке школе из Крушевца приредили су културно-уметнички програм.

На Видовдан, 28. јуна, Свету Литургију у Лазарици служило је двадесет свештенослужитеља. Светом Литургијом началствовао је protoјереј-ставрофор Драги Вешковић уз саслуживање свештенства из епархије: Крушевачке, Нишке, Аустралијско-новозеландске као и војни свештеник. По Светој Литургији служен је и паастос свим мученицима страдалим за веру и

отачаство од Косовског боја до данашњих дана. Након паастоса, предвођени моштима Светог кнеза Лазара, литија је дошла до централног градског трга и споменика Косовским јунацима, где је служен помен светим мученицима.

Поводом дана Града Крушевца, на Свечаној седници Скупштине града Крушевца додељена су традиционална признања и награде најzasлужнијим организацијама и појединцима. Највеће признање „Видовданска награда“ додељена је Епископу крушевачком др Давиду (Перовићу), за изузетан допринос развоју, неговању и очувању српске духовности. Награду је уместо Епископа примио protoјереј-ставрофор Драги Вешковић, секретар Епископа крушевачког.

Поводом обележавања 628 година од Косовске битке председник Србије Александар Вучић је посетио Крушевачку, где је са делегацијом учествовао у церемонији полагања венаца и одавања државних и војних почасти. Државна церемонија је одржана код Споменика косовским јунацима у центру Крушевца.

У АЕМ Слава крипте Храма Светог Саве

На Видовдан ове године је, по први пут, прослављена слава крипте Храма Светог Саве на Врачару. Свечаним бденијем уочи Видов-

дана, 27. јуна 2017, којим је началствовао protoјереј-ставрофор Стојадин Павловић, започето је прослављање славе крипте храма, а настављено сутрадан, на празник, торжественим богослужењем уз присуство многобројног верног народа.

Светом Литургијом началствовао је protoјереј-ставрофор Стојадин Павловић, уз саслужење protoјереја Слободана Зековића, старешине Храма Светог Јована Владимира у Бару, јереја: Драгана Шовљанског и Бранислава Кличковића; као и ћакона Ненада Идризовића из Храма Св. апостола Петра и Павла на Топчидеру. Поводом прославе Видовдана и манифестације *Дани музике на Врачару*, у вечерњим часовима у

крипти је одржан хуманитарни концерт за децу ОШ „Миодраг Матић“. Наступали су мешовити хор Певачког друштва „Мокрањац“ при Храму Св. Саве у Београду и хор „Београдски мадригалисти“.

На Звездари

У Цркви Лазарици, где се деченијама чува честица моштију Светог великомученика и кнеза Лазара, свечано празнично бденије служено је у уторак, а сутрадан, на Видовдан, Светом Литургијом, Свечаном литијом и поменом јунацима Косовског боја и свим српским јунацима од Косова до данашњих дана, прослављен је велики празник.

На дан када се Српска Православна Црква молитвено сећа Светог великомученика кнеза Лазара и свих мученика косовско-метохијских, службом Божијом је началствоваоprotoјереј-ставрофор Бранко Топаловић, архијерејски намесник. Саслуживали су protoјереји-ставрофори: Мирослав Миленковић, Милорад Остојић, Верољуб Глишић, protoјереј Невенко Сукур, презвитер Василије Војводић, и јереј Александар Петровић уз саслужење ћаконâ: Стевана Рапајића, Мирослава Николића и Ивице Чайровића.

После Светог причешћа уследило је ломљење славског колача те литија око храма у току које су прочитана зачала из Јеванђеља, служен помен свим пострадалим од Косова поља до данашњих дана. После Свете службе уследила је Трпеза љубави коју је спремило братство храма уз велики допринос свих парохијана и Црквеног Одбора лазаричког.

У Штутгарту

Изасланик Светог Архијерејског Синода Епископ бачки Иринеј служио је 28. јуна 2017, на Видовдан, Свету Архијерејску Литургију у Храму Сабора српских светитеља у Штутгарту. На празничној Литургији Епископу Иринеју су саслуживали домаћин, Владика Сергије, протопрезијери-ставрофори: Петар Лукић, Борисав Симић, протопрезијер Данило Радмиловић, презијер Миленко Бакмаз,protoјакон Горан Ботошки и ћакон Александар Билић из Новог Сада.

Овом приликом прелатуралном пастору Евангеличке Цркве Манфреду Вагнеру уручен је Орден Светог Саве којим га је, на предлог Патријарха српског Иринеја, Свети Архијерејски Синод одликовао за његову показану љубав према Српској Православној Цркви и вишедеценијски подвиг изграђивања добрих односа са професорима и студентима Православног богословског факултета Универзитета у Београду. На богослужењу је појао хор Првог београдског певачког друштва.

Након читања Јеванђеља, Владика Иринеј се обратио верном народу пригодном беседом истакавши значај Видовдана у коме се огледа порука небеског непролазног Царства за које су се определили Свети кнез Лазар и сви свети мученици косовски.

На крају Литургије одржан је традиционални парастос за све пострадале од Косовског боја до дана данашњег.

На Романији

Трећи пешадијски пук, који не гује наслеђе и идентитет Војске

Републике Српске, прославио је своју крсну славу – празник Светог великомученика кнеза Лазара.

Видовдан је свечано прослављен у манастиру Светог великомученика Георгија на Равној Романији, општина Соколац, где је, са благословом Епископа Григорија, администратора Митрополије дабробосанске, Свету Архијерејску Литургију и паастос свим пострадалим српским војсковођама и војницима прије Косова и од Косова до дана данашњег служио Епископ бихаћко-петровачки Атанасије, представник СПЦ при Министарству одбране и ОС Босне и Херцеговине.

Обиљежавању крсне славе 3. пешадијског (Република Српска) пук присуствовали су председавајући Председништва БиХ Младен Иванић, председник РС Милорад Додик, замјеник министра одбране БиХ Борис Јеринић, многоbroјне званице из политичког, војно-дипломатског кора, јавног и културног живота Републике Српске, као и многоbrojni народ који је пристигао из свих крајева Републике Српске.

У Пецкој

На празник Видовдан, 28/15. јуна 2017, у Храму Успења Пресвете Богородице у Пецкој верни народ овог краја заблагодарио је Господу и узео учешћа у Светој Литургији са својим Архијерејем.

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Снежана Круйниковаћ

Епископу ваљевском Милутину саслуживали су: јереј Филип Јаковљевић,protoјереј-ставрофори Раденко Андрић, Михаило Станковић и Јован Полић и јереј Милош Стanoјeviћ. Преосвећени Владика је рукоположио у чин ђакона Чедомира Ђурића, дугогодишњег вероучитеља у Пецкој.

У наставку је служен паастос пострадалим ратницима од Косовског боја до данас који су дали своје животе за крст часни и слободу златну.

На Далматинском Косову

Верни народ Далматинског Косова традиционално се 28. јуна 2017. окупио у манастиру Лазарици, да би на овом светом месту заједно са својим Епископом прославио један од најзначајнијих празника у српској историји, Видовдан. Епископ далматински и изабрани зворничко-тузлански Фотије служио је том приликом Свету Архијерејску Литургију, заједно са свештеницима Епархије далматинске. Осим мештана, овај је велики празник у Лазарици окупио вернике са разних крајева Далмације, а међу њима и многе званичнике. За све њих припремљен је пригодан културно-уметнички програм, као и трпеза љубави.

Извор: Епархија далматинска

У Русији

Поводом празника Видовдана служена је Света Архијерејска Литургија у Кингисепу на мјесту будућег храма посвећеног Светом цару Лазару Српском и Светом цару Николају II Руском.

Литургију су служили: П. Г. епископи: будимљанско-никшићки

Четрдесетодневни помен Епископу Лукијану

У суботу, 1. јула 2017, у Саборном храму Светог великомученика Димитрија у Даљу, уз присуство многобројног народа и свештенства Епархије осјечкопольске и барањске, служена је Света Архијерејска Литургија и паастос појединачно четрдесет дана од упокојења блажене успомене Епископа осјечкопольског и барањског Лукијана.

На Светој Литургији начаљствовао је Митрополит скопски Јован, а саслуживали су П. Г. епископи: врањски Пахомије и умирољени милешевски Филарет, као и свештеномонаси, свештеници и ђакони из Епархије осјечкопольске и барањске и више епархија Српске Православне Цркве. На паастосу су, поред поменутих, чинодејствовали и П. Г. епископи: бачки Иринеј, администратор Епархије осјечкопольске и барањске, и сремски Василије.

У својој беседи током Литургије Архиепископ Јован је, између остalog, истакао: „Окупили смо се да поменемо Архијереја Лукијана који је пре нас отишао пред Господа, а помен у Цркви је сећање на одређену личност и подсећање Господа на његов живот и његово постојање, као и на нашу жељу да он буде уврштен код Авраама као праведник. Као што је Црква безвремена, и не постоји време у Цркви, тако је и упокојени Архијереј Лукијан присутан у времену и простору, јер је његово постојање обезбеђено присношћу коју је успоставио са Господом. Зато Црква прави помен, браћо и сестре, без разлике и за оне који су незнатно проживели свој живот а и за оне који су заслужни за Цркву, као што је упокојени Архијереј Лукијан.“

После служења паастоса сабранима се обратио и Епископ бачки и администратор Епархије осјечкопольске и барањске Иринеј, подсетивши на живот и дело Епископа Лукијана. Између остalog, Владика Иринеј је говорио о томе да је блаженопочивши Епископ Лукијан, после дугогодишњег плодоносног монашког живота у манастирима Ковиль и Бођани, преузeo Епархију осјечкопольску и барањску у врло тешко ратно време и, без обзира на такве околности, као вредни и марљиви архијереј, успео је да духовно и материјално обнови поверијену му епархију.

Извор: Епархија осјечко-пољска

Јоаникије и гатчински и лужски Митрофан уз саслужење бројног свештенства и свештеномонаштва и уз присуство вјерног народа из

Русије, Србије, РС и Црне Горе. После Литургије преломљен је славски колач у част Светог великомученика цара Лазара Српског.

Претходно, 26. и 27. јуна 2017. организовани су Дани српске културе у Лењинградској области у Петровграду, Гатчини и Кингисепу у оквиру којих је одржан и Међународни научни скуп „Заједно кроз вјекове“. Отворена је и поставка експоната Архива Српске Православне Цркве.

Извор: Митрополија црногорско-приморска

У манастиру Врдник

На Видовдан, 28. јуна 2017. у манастиру Врдник – Раванице Сремској, предвођено Епископом сремским Василијем, поред верног народа, окупило се монаштво и свештенство Епархије сремске на Светој Архијерејској Литургији. Литургију је улепшало појање епархијског хора „Свети Николај“, а духу празника посебно су допринали представници Војске Србије. Светој тајни Причешћа је приступио велики број верног народа, а међу њима и мноштво деце. Пред крај Литургије, Владика Василије је началствовао паастосом који је служен у част свих мученика пострадалих на Косову и Метохији до данашњег дана. Након тога, освећен је и преломљен славски колач. За трпезом љубави Епископу Василију уручена је захвалница Копнене војске Србије за сарадњу и допринос развијању и неговању патриотизма, родољубља и слободарског духа српског народа и традиција славне српске војске. ■■■

Јагода Врачевић (1937-2017)

После кратке и тешке болести, Јагода Врачевић из Зубача (општина Рудо, Република Српска) упокојила се у својој осамдесетој години, на празник Св. цара Константина и царице Јелене, 3. јуна 2017. године. Сахрањена је на Духовски уторак, 6. јуна 2017. године на сеоском гробљу у родном месту.

Јагода Врачевић је рођена 1. јануара 1937. године. Од шесторо деце, рођених у браку са супругом Владиславом (1933–2013), испратило ју је петоро – ћерка Славица врло брзо по рођењу је преминула. Тежак и мукотрпан живот са вером у Господа дао јој је снаге да га на достојан начин проживи и да сваком од деце пружи у границама могућности најбоље.

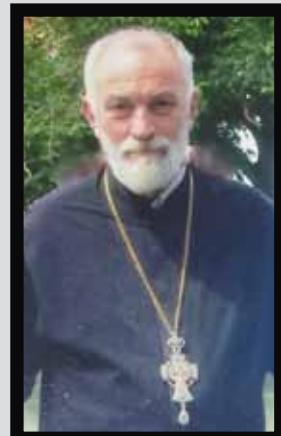

Син Мирко, дипломирани теолог – професор веронауке у Београду, кћерка Станица, Милица, Зорица и Верица, са унуцима и праунуцима, захваљују Господу за такву мајку, баку и прабаку.

Бог да јој душу прости. Вјечнаја памјат!

Вјечнаја памјат Протојереј-ставрофор Јован Станимировић (1957-2017)

У Тројични уторак после краће болести упокојио се отац Јово на Ориду. Рођен је у рађевском селу Ставама у многочланој породици. Београдску Богословију је уписао 1973, а завршио је 1978. године. По одслужењу војног рока оженио се супругом Златом са којом је изродио двоје деце, сина Бранка, сада свршеног богослова, и ћерку Бранку, стоматолога.

Рукоположен је 1980. руком Епископа Јована (Велимировића) и постављен за пароха доњебадањсог у Бањи Бадањи. У том веома тешком времену, када су већина сеоских цркава биле запуштене, обновио је цркву и проширио парохијски дом.

Епископ Лаврентије 1991. га је преместио на Орид, где га је чекала обнова храма. У обе парохије стекао је велики број пријатеља и поштоваоца који су му указали част на дан његовог опела. У Духовску среду служена је Заупокојена Литургија, после које је одржано свештено опело које је служио Епископ шабачки Лаврентије уз саслужење 65 свештеника. Беседу је произнео протојереј-ставрофор Драган Спасојевић из Бање Ковиљаче. После оца Драгана, обратио се Владика Лаврентије који је подсетио на сва добра дела која је отац Јово учинио према Цркви и роду свом.

Тело оца Јове сахрањено је на летњиковачком гробљу у Шапцу.

Протојереј-ставрофор Драган Спасојевић
из Бање Ковиљаче

ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ КРЕДИТИРАЊА НАШИХ ПРОИЗВОДА НА 24 МЕСЕЧНЕ РАТЕ

ЛИВНИЦА ЦРКВЕНИХ ЗВОНА "ЛИГРАП"

34312 БЕЛОСАВЦИ ББ

ТЕЛ: 034/6883-502, 064 111 24 34

е-майл: livenicaligrap@yahoo.com

НАРУЦБЕНИЦА

Шифра претплате
(попуњава служба претплате)

Претплаћујем се
на следеће часописе
(означите жељени часопис
и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:

ПТТ број и град:

Адреса:

Држава, епархија:

Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)
	Србија	Иностранство	
Православље	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом
Православни мисионар	500 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
Теолошки последи	900 динара	25€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
Гласник СПЦ	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом
Светођосавско звонице	690 динара	25€	Обичном поштом
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом

Наруџбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија